

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ:

«Ζητήματα εφαρμογής ΚΠολΔ μετά τους ν.4335/2015 και 4512/2018»

στη Θεσσαλονίκη 12 Απριλίου 2019

Αικατερίνη Καραϊνδρου

Πρωτοδίκης Θεσσαλονίκης

**Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία μετά τις
τροποποιήσεις του Ν 4335/2015**

Διάγραμμα εισήγησης

- I. Εισαγωγή
- II. Άσκηση της αγωγής
- III. Επίδοση αγωγής στο εξωτερικό
- IV. Αγωγή μη ασκηθείσα
- V. Δικονομικού δικαίου συνέπειες από τη μη ασκηθείσα αγωγή
- VI. Ουσιαστικού δικαίου συνέπειες από τη μη ασκηθείσα αγωγή
- VII. Υποκειμενικά σύνθετες δίκες - Ομοδικία
- VIII. Συμμετοχή τρίτων στη δίκη
- IX. Προκατάθεση προτάσεων
- X. Τυπική συζήτηση – Αναβολή
- XI. Παραίτηση από δικόγραφο
- XII Συμπλήρωση ελλείψεων
- XIII. Εισαγωγή σε εσφαλμένη διαδικασία
- XIV. Επίλογος

I. Εισαγωγή

Συμπληρώθηκαν ήδη 3 χρόνια ισχύος του ν. 4335/2015, που έφερε σαρωτικές αλλαγές στον ΚΠολΔ και ιδίως στην τακτική διαδικασία όπως τη γνωρίζαμε. Τα χρόνια αυτά ήταν αρκετά για να περάσουμε από την αμηχανία των πρώτων μηνών, στη σταδιακή παρουσίαση των πρώτων θεωρητικών προσεγγίσεων, ταυτόχρονα με την καταγραφή των πρώτων νομολογιακών εφαρμογών. Η συνέχεια υπήρξε ενδιαφέρουσα, αφού θεωρία και νομολογία κινούμενες ταυτόχρονα και παράλληλα, αναδείκνυαν ολοένα και συνθετότερες πτυχές των νέων προκλήσεων, που διαμόρφωσε κατά την εφαρμογή της η καινούρια τακτική διαδικασία. Προκλήσεις, που όπως ήταν αναμενόμενο, έμελλαν να εκφύγουν αρκετά των όσων είχαν αρχικά επισημανθεί κατά το χρόνο ψήφισης των νέων διατάξεων¹.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η συνοπτική ανάπτυξη ορισμένων ζητημάτων αναφορικά με την άσκηση και τη συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία, στα οποία ο εφαρμοστής του δικαίου υποχρεώθηκε, εκ των πραγμάτων, να αφομοιώσει με πρωτότυπο τρόπο αφενός την επιστημονική προσέγγιση των νέων διατάξεων, αφετέρου την προϋπάρχουσα νομολογία.

II. Άσκηση της αγωγής

Η άσκηση της αγωγής στην τακτική διαδικασία περιλαμβάνει δύο επιμέρους διαδικαστικές πράξεις α) την κατάθεση του δικογράφου της αγωγής στη γραμματεία του δικαστηρίου, β) την επίδοση του αντιγράφου στον εναγόμενο. Για την κατάθεση συντάσσεται η σχετική έκθεση και τίθεται σημείωση από τη γραμματεία για την

¹ Βλ. για τη δομή και τη στοχοθεσία του νέου πλαισίου δίκης Ν. Βόκας, Εισήγηση για την εφαρμογή του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία, ΕλλΔνη 2016. 59επ: 68, Σ. Γεωργουλέας, «Η τακτική διαδικασία υπό τις νέες διατάξεις του ΚΠολΔ (ν.4335/2015):δογματικά-θεωρητικά ζητήματα, προβλήματα εφαρμογής στη δικαστηριακή πράξη και προτεινόμενες λύσεις», ΕΠολΔ 2016, σ. 491 επ., Δ. Κράνης, Δ. Κράνης, Οι τροποποιήσεις του ΚΠολΔ (ν. 4335/2015), Εισήγηση σε ημερίδα του Δικηγορικού Συλλόγου Κοζάνης, 9 Ιουλίου 2016, Κλαμαρής, Η νέα τακτική διαδικασία υπό το πρίσμα των θεμελιωδών αρχών της πολιτικής δίκης - Η προβολή των ισχυρισμών, τ. η νέα τακτική διαδικασία, 2018, σ. 19επ: 94-95, Δ. Μανιώτης, Η αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης στον πρώτο βαθμό υπό το πρίσμα των τροποποιήσεων του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016, 6, Γ. Ορφανίδης, Η τακτική διαδικασία στην πρωτοβάθμια δίκη, σε συλ έργο Η πολιτική δίκη σε κρίσιμη καμπή, σελ15, Χ.Τριανταφυλλίδης, Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία με βάση το νέο ΚΠολΔ, ΕφΑΔ 2015, σελ 973, Σ. Τσαντίνης, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Γενικό Μέρος, ΕΠΠολΔ 2014, σελ 178 επ.

προθεσμία κατάθεσης των προτάσεων με την επισήμανση ότι εκπρόθεσμες προτάσεις δεν λαμβάνονται υπόψη (226§2εδ. β ΚΠολΔ). Κατά την πρακτική που ακολουθείται στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης τίθεται ως καταληκτική ημερομηνία η προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 237§1 ΚΠολΔ, ήτοι προθεσμία 100 ημερών από την κατάθεση της αγωγής και επιπροσθέτως η γενική επισήμανση ότι η ως άνω προθεσμία παρατείνεται κατά 30 ημέρες σε περίπτωση που ο εναγόμενος ή ομόδικός του διαμένει στο εξωτερικό ή είναι αγνώστου διαμονής, χωρίς να γίνεται εξατομικευμένος έλεγχος αν ο εναγόμενος εντάσσεται σε κάποια από τις ανωτέρω κατηγορίες. Έτσι η υπαγωγή της κάθε περίπτωσης στις αντίστοιχες διατάξεις του νόμου αποτελεί μέριμνα και ευθύνη των πληρεξουσίων δικηγόρων των διαδίκων, ενώ ο έλεγχος της εμπρόθεσμης κατάθεσης των προτάσεων καθήκον του δικαστηρίου που θα εξετάσει την υπόθεση. Από την άλλη η επίδοση της αγωγής καλείται να λειτουργήσει ως μέσο γνωστοποίησης της ύπαρξης και του περιεχομένου της ασκηθείσας αγωγής αλλά και ως απαραίτητο στοιχείο για την ολοκλήρωσή της. Προβλέπεται σχετικώς προθεσμία 30 ημερών από την κατάθεσή της ή προθεσμία 60 ημερών αν ο εναγόμενος ή κάποιος από τους ομοδίκους του διαμένει στο εξωτερικό ή είναι αγνώστου διαμονής (215§2 ΚΠολΔ). Το πρώτο ζήτημα που απασχόλησε τη θεωρία και τη νομολογία ήταν η φύση της προθεσμίας επίδοσης των 30 ημερών. Κατά την κρατούσα άποψη² η προθεσμία επίδοσης της αγωγής είναι προθεσμία ενέργειας, δεδομένου ότι η εν λόγω διαδικαστική ενέργεια πρέπει να λάβει χώρα εντός της τασσόμενης προθεσμίας, διαφορετικά αποδυναμώνεται το δικαίωμα του διαδίκου να την ασκήσει. Κατά συνέπεια αν η τελευταία μέρα της προθεσμίας είναι εξαιρετέα, η επίδοση ολοκληρώνεται την επόμενη της εξαιρετέας και επίσης τυγχάνουν εφαρμογής (εφόσον συντρέχουν οι αντίστοιχες προϋποθέσεις) και οι διατάξεις περί της επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, δηλαδή οι διατάξεις των άρθρων 152 επ. ΚΠολΔ. Υποστηρίζεται³ ωστόσο ότι η εν λόγω προθεσμία είναι προπαρασκευαστική, διότι συνέχεται με την υπεράσπιση του εναγόμενου, οπότε σε τέτοια περίπτωση, η προθεσμία θα πρέπει να ολοκληρώνεται την αμέσως προηγούμενη ημέρα της εξαιρετέας ημέρας. Η άποψη που προεκτέθηκε, μολονότι είναι πιο επιεικής για την ακρόαση του εναγόμενου, δεν βρίσκει σαφές έρεισμα στο άρθρο 237 ΚΠολΔ, που

² Κλαμαρής, Η νέα τακτική διαδικασία υπό το πρίσμα των θεμελιωδών αρχών της πολιτικής δίκης - Η προβολή των ισχυρισμών, τ. η νέα τακτική διαδικασία, 2018, σ. 19επ: 94-95.

³ Απαλαγάκη Χ., Συστηματική παρουσίαση των βασικών τροποποιήσεων του ΚΠολΔ από το ν. 4335/2015, 2016, σ. 14 και 21,

ορίζει μόνο την προθεσμία των 100 (ή 130 ημερών) από την κατάθεση της αγωγής και δεν εξασφαλίζει ευθέως κάποιο ελάχιστο διάστημα (λ.χ. 70 ημερών) προετοιμασίας του εναγόμενου⁴. Τέλος, επισημαίνεται σχετικώς ότι η ως αν προθεσμία του άρθρου 215§2 ΚΠολΔ αναστέλλεται κατά το μήνα Αύγουστο (147§2 ΚΠολΔ) ή κατά τις θερινές διακοπές αν στρέφεται κατά του Ελληνικού Δημοσίου (28§4 εδ.α ν. 2579/1998). Σε περίπτωση που ο ενάγων διαβλέπει ότι είναι πιθανό να απωλέσει την προθεσμία επίδοσης δύναται να αιτηθεί την παράτασή της κατά το άρθρο 148 ΚΠολΔ⁵ ή αν έχει ήδη απωλέσει τη σχετική προθεσμία για λόγους ανωτέρας βίας να επιδώσει την αγωγή εκπρόθεσμα και να υποβάλει αίτημα επαναφοράς πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση (152 επ ΚΠολΔ).⁶

III. Επίδοση αγωγής στο εξωτερικό

Σύμφωνα με το άρθρο 215§2 ΚΠολΔ η αγωγή επιδίδεται στον εναγόμενο εντός προθεσμίας 60 ημερών από την κατάθεση της, εφόσον αυτός ή κάποιος από τους ομοδίκους του διαμένει στο εξωτερικό ή είναι αγνώστου διαμονής⁷. Εν προκειμένω η παρέκταση της προθεσμίας επίδοσης της αγωγής εξαρτάται από το σύνδεσμό της «**διαμονής στο εξωτερικό**» και όχι από την κατοικία του εναγόμενου, όπως μας είναι γνωστή από τις διατάξεις περί δωσιδικίας του ΚΠολΔ. Όντως για την παρέκταση της προθεσμίας κατά το άρθρο 215§2 υποστηρίζεται ότι κρίσιμη είναι η έννοια της διαμονής όπως προβλέπεται στις διατάξεις του ΚΠολΔ περί επιδόσεων (124 §2 και 128 § 2 ΚΠΔ) και η παρέκταση της προθεσμίας του άρθρου 215 § 2 (και κατ' επέκταση των άρθρων 237, 238 ΚΠολΔ) ενεργοποιείται εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση επίδοσης του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης σε γνωστή διεύθυνση του παραλήπτη στην Ελλάδα. Περαιτέρω και με δεδομένο ότι ο σύνδεσμος της διαμονής αφορά εξ ορισμού μόνο φυσικά πρόσωπα, ως προς τα εναγόμενα **νομικά πρόσωπα** διαφαίνεται ορθότερη η θέση ότι ως ισοδύναμος θεσμός προς τη διαμονή πρέπει να προκριθεί ο

⁴ Δ. Θεοδωρακόπουλος, Πρακτικά ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία, ΕΠολΔ 2016, σελ 337

⁵ Αθ. Σκόντζος, Η επαναφορά των πραγμάτων κατά τον ΚΠολΔ - Επίκαιρα νομολογιακά ζητήματα με αφορμή την ΕφΑθ 599/2016

⁶ Α.Φλώρου, Ζητήματα επαναφοράς σε περίπτωση εκπρόθεσμης επίδοσης της αγωγής στην τακτική διαδικασία (215§2 ΚΠολΔ) μετά το ν. 4335/2015, ΝοΒ 2018,σ1904 επ

⁷ Ευρύτερα για τα προβλήματα που δημιουργεί στις δίκες με αλλοδαπούς διαδίκους η νέα ρύθμιση του άρθρου 215 § 2 ΚΠολΔ, βλ. Γιαννόπουλο, Ερμηνευτικά προβλήματα και αλληλεπίδραση της νέας τακτικής διαδικασίας με τον Κανονισμό 1393/2007, 2018,

σύνδεσμός της έδρας του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση δε ενδεχόμενης διάστασης της έδρας του νομικού προσώπου με τη διαμονής του νομίμου εκπροσώπου, ο οποίος κατ' άρθρο 126§1γ ΚΠολΔ είναι αρμόδιος για την παραλαβή δικογράφων που στρέφονται κατά του ν.π, πρέπει να προκριθεί η λύση της παρέκτασης της προθεσμίας, όταν η έδρα του νομικού προσώπου βρίσκεται στην αλλοδαπή, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης του νόμιμου εκπροσώπου στην Ελλάδα, η οποία ευχερώς μπορεί να μεταβληθεί χωρίς την τήρηση δημοσιότητας, που προβλέπεται για την αλλαγή έδρας των ν.π. διότι στην τελευταία περίπτωση θα καταλειπόταν στη διακριτική ευχέρεια του ενάγοντος η παρέκταση των προθεσμιών επίδοσης της αγωγής και κατάθεσης προτάσεων (215, 237 και 238 ΚΠολΔ)⁸. Διαφορετική φαίνεται να είναι η αντιμετώπιση όταν το εναγόμενο νομικό πρόσωπο έχει πραγματική έδρα στην Ελλάδα και καταστατική έδρα στην αλλοδαπή. Εν προκειμένω κρίσιμη είναι η πραγματική έδρα της εταιρίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόκλιση μεταξύ πραγματικής και καταστατικής έδρας συνήθως δηλώνει βούληση των διοικητών και μετόχων της εταιρείας προς καταστρατήγηση κανόνων αναγκαστικού δικαίου, την οποία η έννομη τάξη οφείλει να αποκρούσει⁹. Περαιτέρω μεταβολές της διεύθυνσης του παραλήπτη της επίδοσης μετά την κατάθεση της αγωγής δεν επιδρούν στην προθεσμία¹⁰.

Εξ αρχής από τη κατάθεση του νομοσχεδίου αναλυτικά και εμπειριστατωμένα είχε επισημανθεί ότι η προθεσμία των 60 ημερών για την επίδοση αντιγράφου της αγωγής σε κάτοικο αλλοδαπής, εν συνδυασμό με την έναρξη της προθεσμίας υποβολής προτάσεων από το ίδιο χρονικό σημείο είναι εξόχως προβληματική. Ειδικότερα γεννάται ζήτημα για πότε θεωρείται εμπρόθεσμη η ολοκλήρωση της άσκησης της αγωγής (215§2 ΚΠολΔ) σε περίπτωση που η επίδοση υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο είτε του κανονισμού 1393/2007, για τις διασυνοριακές επιδόσεις εντός της ΕΕ, είτε της Σύμβασης της Χάγης της 15.11.1965 (ν. 1334/1983) και η επίδοση συντελείται μέσω των κεντρικών υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής (ήτοι, για τη χώρα μας, μέσω της εκάστοτε αρμόδιας Εισαγγελίας). Εκ των πραγμάτων οι εφαρμοστές του δικαίου κλήθηκαν να απαντήσουν στο πρόβλημα, κατά πόσον για την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση της άσκησης της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία απαιτείται να

⁸ Βλ. εκτενή ανάλυση του συνδέσμου της διαμονής στο εξωτερικό σε βλ. Γιαννόπουλο, Ερμηνευτικά προβλήματα και αλληλεπίδραση της νέας τακτικής διαδικασίας με τον Κανονισμό 1393/2007, 2018, σ. 7-23

⁹ ΑΠ 1302/1998 ΕλλΔνη 1998, 121

¹⁰ βλ. υπό την ερμηνεία του άρθρου 518 ΚΠολΔ ΑΠ 1072/2017, ΝΟΜΟΣ

ολοκληρωθεί και η πραγματική επίδοση στον παραλήπτη ή μόνον να έχει λάβει χώρα η επίδοση προς τον εισαγγελέα πρωτοδικών. Η πρόκριση ανάμεσα στις ερμηνευτικές εκδοχές δεν είναι ούτε δογματικά αυτονόητη, ούτε πρακτικά ανέφελη, λόγω της επιλογής του ν. 4335/2015 να συνδέσει τις προθεσμίες τόσο της επιδόσεως της αγωγής, όσο και της προετοιμασίας της άμυνας του εναγόμενου με τον χρόνο καταθέσεως της αγωγής. Κατά μία πρώτη ερμηνευτική προσέγγιση¹¹ πρέπει να λάβει χώρα πραγματική επίδοση της αγωγής στον εναγόμενο εντός της προθεσμίας 60 ημερών από την κατάθεσή της και το αποδεικτικό επίδοσης να προσκομισθεί εντός της προθεσμίας του άρθρου 237§1 ΚΠολΔ, άλλως η αγωγή θεωρείται μη ασκηθείσα (215§2 ΚΠολΔ) χωρίς να είναι εφικτή η εφαρμογή τόσο του άρθρου 148 ΚΠολΔ¹², όσο και του άρθρου 19 § 1 καν. 1393/2007, αφού περατώθηκε το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο άρθρο 237 § 1 ΚΠολΔ. Στα πλαίσια της αυτής ερμηνευτικής εκδοχής προτείνεται¹³ με σκοπό τη (μερική) υπέρβαση των προεκτεθεισών επιπλοκών, να αιτηθεί ο ενάγων την παράταση της προθεσμίας επίδοσης της αγωγής κατ' άρθρο 148 ΚΠολΔ ή κατόπιν υποβολής αιτήματος την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση (152 ΚΠολΔ), ώστε αγωγή που επιδόθηκε μεν, αλλά εκπρόθεσμα, να θεωρηθεί τελικά εμπρόθεσμα επιδοθείσα και, άρα, υποστατή. Βασικός πυρήνας συλλογισμού της εν λόγω θέσης είναι αφενός η αυστηρή γραμματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 215§2 ΚΠολΔ αφετέρου η αναντίρρητη διαπίστωση ότι η επίδοση αντιγράφου της αγωγής στον εναγόμενο αποτελεί διαδικαστική ενέργεια με την οποία αυτός πληροφορείται το πρώτον την έγερση κατ' αυτού αγωγής και λειτουργεί ως προς αυτόν προπαρασκευαστικά για το επόμενο στάδιο της δίκης, ήτοι την κατάθεση προτάσεων με συνέπεια να μην δύναται να εφαρμοστεί η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 2 του Κανονισμού. Αντίθετα, σύμφωνα με άλλη νομολογιακή θέση¹⁴ κρίθηκε ότι στην εν λόγω περίπτωση αρκεί να έχει ολοκληρωθεί μέσα στην εξηκονθήμερη προθεσμία του άρθρου 215.2 ΚΠολΔ μόνον η επίδοση προς τον εισαγγελέα, ανεξάρτητα από τον χρόνο ολοκλήρωσης της πραγματικής επίδοσης. Με σημείο αφετηρίας τη διαπίστωση ότι η προθεσμία του άρθρου 215§2 ΚΠολΔ είναι προθεσμία ενέργειας, η ερμηνευτική λύση βασίζεται στο άρθρο 9 §2 του Κανονισμού 1393/2007, το οποίο καθιερώνει

¹¹ ΜΠΘεσ 1852/2018, ΕΠολΔ 2018,87, με αντίθετες παρατηρήσεις Α. Ανθιμου

¹² για την εφαρμογή του άρθρου 148 ΚΠολΔ ως προς την προθεσμία του άρθρου 215 § 2 ΚΠολΔ, τις επιφυλάξεις των Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλου, ό.π., σ. 5.

¹³ ΜΠΖακ 207/2018 ΕφΑΔ 2018, 1100, ΜΠΣπ 191/2018, ΕφΑΔ 2018, 1229

¹⁴ ΠΠΘεσ 844/2019 αδημ, ΜΠΘεσ 14755/2017 ΕΠολΔ 2018, 171

ευμενή για τον αποστολέα εξαίρεση σύμφωνα με την οποία, όταν κατά το δίκαιο του κράτους προέλευσης επιβάλλεται να επιδοθεί η πράξη εντός τακτής προθεσμίας, τότε ειδικά γι' αυτόν και μόνον η ημερομηνία συντέλεσης της επίδοσης καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης της επιδοτέας πράξης. Η εν λόγω θέση υποστηρίζεται με πειστική επιχειρηματολογία από τη θεωρία¹⁵, έχει επιβεβαιωθεί κατ' επανάληψη από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων¹⁶ με αφορμή άλλες συγκρίσιμες προθεσμίες ενέργειας και συμβαδίζει με τη διάταξη του άρθρου 9 §§ 1-2 Κανονισμού 1393/2007, η οποία αναπτύσσει αυξημένη τυπική ισχύ στο πλαίσιο της ημεδαπής έννομης τάξης. Επομένως στα πλαίσια αυτής της ερμηνευτικής εκδοχής αν το δικαστήριο δεν μπορεί να εξακριβώσει την πραγματική επίδοση αντιγράφου της αγωγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη η συζήτηση της αγωγής και όχι να θεωρηθεί η τελευταία ως μη ασκηθείσα. Προς αποφυγή των ανωτέρω στρεβλώσεων προτείνεται, ως σύμφωνη με το άρθρ. 9 §§ 1 και 2 λύση, να προσμετράται, αντίθετα με την πρόβλεψη του δικονομικού νομοθέτη, το προβλεπόμενο εβδομηκονθήμερο καταθέσεως των προτάσεων, όπως αυτό απομένει μετά την αφαίρεση των εξήντα ημερών που ο νόμος θέτει για την επίδοση της πράξεως από τις εκατόν τριάντα ημέρες για την κατάθεση των προτάσεων, όχι με βάση τον χρόνο καταθέσεως της αγωγής, αλλά με βάση τον χρόνο της πραγματικής επιδόσεως της αγωγής στον εναγόμενο ή να αναστέλλεται η προθεσμία των εκατόν τριάντα ημερών για το χρονικό διάστημα από την έναρξη της διαδικασίας επιδόσεως (παράδοση στον εισαγγελέα) ως την πραγματική επίδοση¹⁷. Επίσης, προς άρση του αδιεξόδου υιοθετήθηκε η θέση ότι εφόσον από τα αποδεικτικά στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι τηρήθηκε και ολοκληρώθηκε η διαδικασία διαβίβασης που προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1393/2007 και από την διαβίβασή του παρήλθε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, χωρίς να παραληφθεί καμία βεβαίωση κατά το άρθρο 10 του Κανονισμού ως

¹⁵ Π. Αρβανιτάκης/Ε. Βασιλακάκης, Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007 (Κανονισμός επιδόσεων), 2018, σελ 116 επ, Π. Γιαννόπουλος, Ερμηνευτικά προβλήματα και αλληλεπίδραση της νέας τακτικής διαδικασίας με τον Κανονισμό 1393/2007, 2018, σελ 35 επ, Π. Γιαννόπουλος, παρατηρήσεις σε ΜΠρΘεσ 14755/2017, ΕΠολΔ 2018, 171,

¹⁶ Βλ. ΑΠ 1404/2011, ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 289/2005, ΕλλΔνη 2006,1376, ΕφΘεσ 129/2018, ΕΠολΔ 2018,156 , ΠΠρΑθ 1070/2014, ΝΟΜΟΣ. Την ερμηνευτική αυτή λύση μάλιστα επεκτείνει η κρατούσα γνώμη και για επιδόσεις που ενεργήθηκαν σύμφωνα με τη ΣΧάγης1965, έστω και η εν λόγω διεθνής σύμβαση δεν περιλαμβάνει ειδική ρύθμιση ανάλογη του άρθρου 9 Καν 1393/2007 (βλ. ΟΛΑΠ 22/2009 ΕΠολΔ 2009, σ. 776 σημ. Καλαβρού)

¹⁷ Π. Αρβανιτάκης, Η νέα (μετά τον ν. 4335/2015) τακτική διαδικασία στον πρώτο βαθμό στις δίκες με στοιχεία αλλοδαπότητας: δίκαιο χωρίς σύνορα ή δίκαιο με κλειστά σύνορα; σε συλλογικό έργο Δίκαιο χωρίς σύνορα, σελ 125 επ.

προς την πραγματική επίδοση ή τη διαβίβαση του δικογράφου στον εναγόμενο, τότε το δικαστήριο δύναται να προχωρήσει στην έκδοση οριστικής απόφασης, ακόμη και αν δεν αποδεικνύεται η πραγματική επίδοση του δικογράφου(βλ. άρθρα 19§2 και 23 του Κανονισμού 1393/2007)¹⁸. Αν, όμως, ο διάδικος επιλέξει κάποιον άμεσο τρόπο επιδόσεως με απευθείας διαβίβαση από τον ίδιο της επιδοτέας πράξεως προς τον παραλήπτη ταχυδρομικώς (άρθρ. 14) ή προς τα αλλοδαπά όργανα επιδόσεως (άρθρ. 15), τότε μέσα στην προθεσμία του άρθρ. 215 § 2 ΚΠολΔ θα πρέπει να λάβει χώρα τόσο η κατάθεση του δικογράφου όσο και η πραγματική του επίδοση¹⁹.

IV. Αγωγή μη ασκηθείσα

Στο αρ. 215 παρ. 2 ΚΠολΔ προβλέπεται ρητά ότι αν μετά την κατάθεση του δικογράφου της αγωγής στην γραμματεία του δικαστηρίου δεν ακολουθήσει η επίδοση αντιγράφου της αγωγής στον εναγόμενο, η αγωγή «θεωρείται ως μη ασκηθείσα», δηλαδή είναι ανυπόστατη. Η κύρωση του να θεωρηθεί η αγωγή ως μη ασκηθείσα αποτελεί μία γενικότερη κύρωση που χρησιμοποιεί ο ν. 4335/2015 χωρίς να διευκρινίζεται με ενιαίο τρόπο η φύση και συνέπειές της. Μη ασκηθείσα θεωρείται η αγωγή α) αν δεν επιδοθεί εντός προθεσμίας 30 ημερών (215§2 ΚΠολΔ), β) αν παρέλθουν εξήντα ημέρες από τη ματαίωση της αγωγής χωρίς να ζητηθεί ο προσδιορισμός νέας συζήτησης (260§2 εδ2 ΚΠολΔ) γ) σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, αν η αγωγή δεν επιδόθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα (271 ΚΠολΔ) ²⁰. Πάντως, πρόκειται για έννομη συνέπεια που δεν είναι άγνωστη στην ελληνική δικονομία, δεδομένου ότι όμοια είναι η πρόβλεψη του άρθρου 295 ΚΠολΔ σε ό, τι αφορά την τύχη της αγωγής κατόπιν δήλωσης παραίτησης από το δικόγραφο ης αγωγής. Η δε συγκριτική επισκόπηση της ρύθμισης της παραίτησης τόσο διά των διαφορών όσο διά των ομοιοτήτων της διευκολύνει την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της νεοπαγούς διάταξης και την ανεύρεση λύσεων στα προβλήματα που ανακύπτουν στο πεδίο των συνεπειών της μη ασκηθείσας αγωγής. Επισημαίνεται προεισαγωγικά ότι η βασική διαφορά των εν λόγω περιπτώσεων συνίσταται στο ότι η

¹⁸ ΠΠΘεσ 4409/2017, σε Γ. Διαμαντόπουλο, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο και Νομολογιακό Γίνεσθαι, 2019, σελ 14, ΜΠΘεσ 394/2018(αδημ). Βλ. πάντως και επιφυλάξεις ως προς αυτή τη δυνατότητα σε Π. Αρβανιτάκης/Ε. Βασιλακάκης, Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007 (Κανονισμός επιδόσεων), 2018 σελ 193 επ.

¹⁹ ΠολΠρΑθ 4462/2017 αδημ,

²⁰ Ε. Κλουδά, Η πρωτοβάθμια πολιτική δίκη κατά τον ελληνικό ΚΠολΔ μετά το ν.4335/2015 : επίκαιρα ζητήματα, ΝοΒ 2017, σελ 1031

αρχικώς ανυπόστατη αγωγή δεν καθιερυθεί έννομη σχέση της δίκης, ενώ με την παραίτηση δεν ανατρέπεται η υπόσταση της αγωγής αλλά οι έννομες συνέπειές της.²¹

Με βάση τις ανωτέρω επισημάνσεις πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των κάτωθι περιπτώσεων. **A)** Σε περίπτωση **έλλειψης επίδοσης της αγωγής** σύμφωνα με την κρατούσα στη νομολογία και θεωρία άποψη η αγωγή θεωρείται ανυπόστατη, χωρίς δυνατότητα θεραπείας από τη δικονομική στάση του εναγόμενου, δεδομένου ότι η επίδοση της αγωγής αποτελεί όρο του υποστατού της²². Κατά άλλη προσέγγιση η αγωγή θεωρείται ανυπόστατη, μόνο αν ο εναγόμενος δεν παραστεί προσηκόντως με κατάθεση προτάσεων, ή μόνο με επίκληση και απόδειξη δικονομικής βλάβης. Άλλως, καλύπτεται από την αδιαμαρτύρητη και εμπρόθεσμη κατάθεση προτάσεων, καθώς δεν συντρέχει λόγος να απέχουμε από την προηγούμενη απολύτως κρατούσα στη νομολογία θέση²³. Προς αντίκρουση της τελευταίας θέσης επισημαίνεται σχετικώς πως παρόλο που αυτή εκκινεί από σταθμίσεις πραγματισμού και επιείκειας, δυσχερώς συμβιβάζεται και δεν μπορεί να επιβιώσει με τη νέα και σαφή ρύθμιση του άρθρου 215 παρ. 1 ΚΠολΔ. **B)** Για την εκπρόθεσμη επίδοση της αγωγής ομοίως εκτίθεται ότι τούτη ισοδυναμεί με πλήρη έλλειψη επίδοσης κατά την σαφή πρόβλεψη της διάταξης του άρθρου 215§2 ΚΠολΔ ενώ ωστόσο και την περίπτωση αυτή υποστηρίζεται ότι η δικονομική συμπεριφορά του εναγόμενου μπορεί να θεραπεύσει την ακυρότητα της επίδοσης. **Γ)** **Πιο σύνθετη εμφανίζεται η περίπτωση της εμπρόθεσμης πλην ελαττωματικής επίδοσης, διότι** η διάταξη του άρθρου 215 § 2 εδ. β' αναφέρεται μόνον στη μη εμπρόθεσμη επίδοση της αγωγής. Πλην, όμως, επισημαίνεται ότι ως επαρκή και εμπρόθεσμη επίδοση υπολαμβάνεται μόνο η νομότυπη, με δεδομένο ότι η επίδοση αντιγράφου στον εναγόμενο δεν συνιστά μόνο μέσο γνωστοποίησης της ύπαρξης της αγωγής προς αυτόν εναγόμενο αλλά και προδικασία της²⁴. Η απόλυτη διατύπωση του νομοθέτη περί «μη ασκηθείσας αγωγής», η οποία, μάλιστα, επαναλαμβάνεται σε δύο σημεία (άρθρα 215 §2 εδ. β και 271 §2 εδ. β') φαίνεται να

²¹ Γ. Διαμαντόπουλος, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο και Νομολογιακό Γίγνεσθαι, 2019, σελ 28 και για τον προβληματισμό ΕφΘεσ 2000/2017 σε ΝΟΜΟΣ

²² Απαλαγάκη, ο.π,14, Γ. Διαμαντόπουλος, ο.π, σελ 27, Καλαβρός, 354 ,Κλαμαρής, ο.π, 93, Νίκας, Εγχειρίδιο Πολιτικής δικονομίας, εκδ 2018, 322επ, Κ. Μακρίδου/Χ. Απαλαγάκη/Γ. Διαμαντόπουλος, Πολιτική Δικονομία, 2018, 7-8

²³ Σ. Καραμέρος, Σκέψεις ως προς τις συνέπειες της ελλείψεως ή της ελαττωματικότητας της επιδόσεως αγωγής της τακτικής διαδικασίας (μετά τον ν. 4335/2015) σε τιμητικό τόμο Ν. Νίκα, σ.699

²⁴ ΠΠΗρακλ 31/2019 ΝΟΜΟΣ σε θεωρία Διαμαντόπουλος, ο.π, Καλαβρός, ο.π. Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π

αποκλείει το ενδεχόμενο διάσωσης της αγωγής, η δε η έλλειψη υπόστασης της αγωγής λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως, καθώς πρόκειται για δικονομικό ζήτημα που δεν είναι δεκτικό διαθέσεως από πλευράς των διαδίκων. Πρόσθετο επιχείρημα προς την ίδια κατεύθυνση αποτελεί και η τελεολογία του Ν. 4335/2015. Συγκεκριμένα έχει υποστηριχθεί ότι η ρύθμιση του άρθρου 215 §2 εδ. β' ΚΠολΔ αποτελεί αποτέλεσμα της υποχώρησης των αρχών της δημοσιότητας και προφορικότητας στη νέα τακτική διαδικασία, σε όφελος της οικονομίας της δίκης και της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης. Η θέση αυτή, λοιπόν, υπεραμύνεται της έλλειψης δυνατότητας διάσωσης της αγωγής προσθέτοντας και ως σκέψη ότι στο περιοριστικό πλαίσιο της έγγραφης διαδικασίας ο έλεγχος τήρησης του δικαιώματος ακρόασης καθίσταται ασφαλέστερος με την απαίτηση νομότυπης και εμπρόθεσμης επίδοσης της αγωγής.²⁵ Ωστόσο η ως άνω προσέγγιση δεν είναι αναντίρρητη και προτείνεται σχετικώς ότι μόνο η έλλειψη επίδοσης και η εκπρόθεσμη επίδοση επιφέρουν την κύρωση του ανυπόστατου, εφόσον ο εναγόμενος παρίσταται αδιαμαρτύρητα στη δίκη. Η εν λόγω θέση ενισχύεται αφενός από τη ρητή γραμματική ερμηνεία του άρθρου 215 ΚΠολΔ, που αναφέρεται σε εκπρόθεσμη επίδοση της αγωγής, αφετέρου από την αιτιολογική έκθεση του νόμου 4335/2015, που συνάγεται ευθέως η βούληση του δικονομικού νομοθέτη μόνο η εκπρόθεσμη επίδοση της αγωγής να οδηγεί στα προαναφερθέντα έννομα αποτελέσματα. Ομοίως το αυτό συμπέρασμα συνάγεται εξ αντιδιαστολής με την πρόβλεψη του άρθρου 271 ΚΠολΔ, που προβλέπεται έλεγχος της νομότυπης επίδοσης μόνο σε περίπτωση δικονομικής απουσίας του εναγόμενου. Στην υπό κρίση περίπτωση η αυτεπάγγελτη έρευνα του δικαστηρίου για τη νομότυπη επίδοση της αγωγής συνιστά μάλλον περιττό φορμαλισμό, εφόσον ο εναγόμενος παρίσταται αδιαμαρτύρητα και δεν επικαλείται δικονομική του βλάβη. Η δε επικαλούμενη αδυναμία θεραπείας του ανυποστάτου της αγωγής και της μη εφαρμογής των διατάξεων περί ακυρότητας των διαδικαστικών πράξεων, δεν ισχύει αυτονόητα και στην προκειμένη περίπτωση, διότι εν προκειμένω κρίνεται η ακυρότητα της διαδικαστικής πράξης της επίδοσης, ως μερικότερο σκέλος που ολοκληρώνει την αγωγή. Και ως ακυρότητα απαγγέλλεται κατά τους όρους των άρθρων 159 επ. ΚΠολΔ.

Τέλος αναφορικά με την αναγνώριση αυτής της συνέπειας επικρατεί αμφισβήτηση στη δικαστηριακή πρακτική από ποιον και σε ποιο χρονικό σημείο αναγνωρίζεται. Κατά την έναρξη ισχύος του νέου νόμου υποστηρίχθηκε ότι η

²⁵ Κλουδά, ο.π1038 επ

ανεπίδοτη αγωγή, ήτοι αυτή για τα οποία δεν έχει προσκομισθεί εντός της προθεσμίας του άρθρου 237§1 ΚΠολΔ το αποδεικτικό επίδοσης, θεωρείται αυτοδικαίως μη ασκηθείσα, και ως εκ τούτου δεν λαμβάνει χώρα ορισμός Δικαστή και δικασίμου με σκοπό να αποσυμφορηθούν τα πινάκια από τέτοιου είδους αγωγές. Η θέση αυτή εναρμονίζεται πλήρως με το σκοπό του νομοθέτη για άμεση εκκαθάριση των εκκρεμών υποθέσεων για τις οποίες ο ενάγων υπήρξε αδιάφορος ή αμελής, αλλά δεν προκρίθηκε από τις Διευθύνσεις των Πρωτοδικείων καθώς δεν προβλέφθηκε στο νόμο ειδική ενδιάμεση διαδικασία δικαστικού ελέγχου της επίδοσης της αγωγής. Σημειώνεται πάντως ότι κατά τον τρόπο αυτό ματαιώνεται το δικαίωμα του διαδίκου να προβάλει αίτημα θεραπείας τυχόν ελλαττωματικής επίδοσης κατά το άρθρο 152 ΚΠολΔ και να θεωρηθεί τελικώς εμπρόθεσμη η άσκησή της²⁶. Σύμφωνα με άλλη άποψη ανεπίδοτη αγωγή εγγράφεται στο πινάκιο και το δικαστήριο αφού διαπιστώσει την έλλειψη επίδοσης σημειώνει στο πινάκιο ότι αυτή είναι μη ασκηθείσα χωρίς να απαιτείται η έκδοση δικαστικής απόφασης, ενώ τυχόν εκδοθείσα δικαστική απόφαση μοναδικό περιεχόμενο θα έχει τη διάγνωση του ανυποστάτου, κατ' αναλογία με όσα ισχύουν για την παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής. Πάντως η εν λόγω εκδοχή δέον να εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις έλλειψης επίδοσης, καθώς η απόφαση περί εμπρόθεσμης και νομότυπης κλήτευσης προϋποθέτει δικανική κρίση επί ενός παρεμπόμπτοντος ζητήματος από το δικαστήριο αναφορικά με την ύπαρξη ή την εγκυρότητα της επίδοσης. Ενόψει των ανωτέρω επιπλοκών προτείνεται βάσιμα ότι η δικονομική κύρωση του ανυποστάτου δεν επέρχεται αυτομάτως, αλλά θα πρέπει να την αποφασίσει δικαιοδοτικό όργανο.²⁷ Δηλαδή, η αγωγή ούτως ή άλλως εισάγεται στην «τυπική» συζήτηση, το αρμόδιο δικαστήριο εξετάζει την ύπαρξη και το κύρος της επιδόσεως, εκδίδει δε στη συνέχεια την οριστική απόφασή του, με την οποία ενδεχομένως απορρίπτει την αγωγή ως μη ασκηθείσα. Όπως δε προεκτέθηκε η θεώρηση της αγωγής ως μη ασκηθείσας είναι συνέπεια της επιλύσεως ενός παρεμπόμπτοντος ζητήματος από το δικαστήριο αναφορικά με την ύπαρξη ή την εγκυρότητα της επίδοσης. Η ενέργεια αυτή δεν μπορεί να ανατεθεί στη γραμματεία του δικαστηρίου ούτε να διαπιστωθεί με απλή εγγραφή στο πινάκιο. Σημειώνεται πάντως ότι στην τελευταία αυτή ερμηνευτική εκδοχή ανακύπτει το ζήτημα αν θα πρέπει να καταδικάζεται ο ενάγων στη δικαστική δαπάνη του εναγόμενου κατ' αναλογία με όσα

²⁶ Κράνης, σε συλλογικό έργο Η νέα τακτική διαδικασία, σελ 145

²⁷ Διαμαντόπουλος, ο.π, 28, Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π 6-7

ισχύουν επί παραιτήσεως ή με δεδομένο ότι δεν έχει καθιδρυθεί η έννομη σχέση της δίκης (Διαμαντόπουλος) τέτοια να μη δύναται να επιβληθεί.²⁸

V. Δικονομικού δικαίου συνέπειες από τη μη ασκηθείσα αγωγή

Η μη ασκηθείσα αγωγή δεν παράγει δικονομικές συνέπειες και ιδίως δεν επιφέρει εκκρεμοδικία. Επομένως και σε επόμενη δίκη μεταξύ των ίδιων διαδίκων για την ίδια διαφορά δεν γεννάται απαράδεκτο συζήτησης της μεταγενέστερης αγωγής.²⁹ Ένα δεύτερο ερώτημα σχετίζεται με την τύχη των ενδίκων βοηθημάτων, που άσκησαν τρίτοι, μετά την κατάθεση της ανεπίδοτης αγωγής, καθώς και της ανταγωγής που ενδεχομένως άσκησε ο εναγόμενος. Πρόκειται για ένδικα βοηθήματα, ως προς τα οποία η εκκρεμοδικία έχει αναχθεί σε προϋπόθεση της παραδεκτής άσκησής τους, όπως από την ερμηνεία των αντίστοιχων διατάξεων προκύπτει. Ζήτημα διάσωσης του παραδεκτού των ενδίκων βοηθημάτων που δορυφορούνται την αγωγή, όπως πρόσθετη παρέμβαση, προσεπίκληση ή ανακοίνωση δίκης, δεν τίθεται λόγω της προφανούς σύνδεσής τους με τη διαδικαστική πορεία της κύριας αγωγής³⁰. Αντίθετα προβλήματα θα προκύψουν για το παραδεκτό της αυτονόμησης της ασκηθείσας κύριας παρεμβάσης ή ανταγωγής, ενόψει της αυτοτέλειάς τους και της δυνατότητας του δικαστηρίου να διατάξει χωριστή συζήτηση³¹. Εν προκειμένω δύναται κατ' αναλογία να αντιμετωπιστεί το ζήτημα με εφαρμογή των όσων ίσχυαν επί παραίτησης από την αγωγή³² με συνέπεια η εκ των υστέρων αναγνώριση της αγωγής ως μη ασκηθείσας να μη θίγει την κύρια παρέμβαση, η οποία συζητείται μόνη της. Ομοίως δε ως προς την τύχη της ανταγωγής λύση μπορεί να ανευρεθεί με την αναλογική εφαρμογή του άρθρου 268§4 ΚΠολΔ, κατά το οποίο παραίτηση του ενάγοντος από το δικόγραφο της αγωγής που λαμβάνει χώρα μετά την άσκηση της ανταγωγής την αφήνει ανεπηρέαστη. Ενόψει, όμως, τη μη ρητής νομοθετικής πρόβλεψης και της ανασφάλειας δικαίου που προκύπτει, είναι εμφανές ότι ο κυρίως παρεμβαίνων και ο εναγόμενος, πληροφορούμενοι την ύπαρξη της αγωγής θα βρίσκονται σε ιδιαίτερα ανασφαλή θέση μη γνωρίζοντας εάν η αγωγή έχει επιδοθεί και αν επιδόθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα,

²⁸ Αρνητικός ως προς την επιδίκαση δικαστικής δαπάνης Διαμαντόπουλος, ο.π

²⁹ Καλαβρός, ο.π, 247, Κλαμαρής, ο.π, 93, Νίκας, ο.π 322-323

³⁰ ΜΠΘεσ 11141/2018 αδημ

³¹ για τον προβληματισμό σε Διαμαντόπουλο, ο.π, 33

³² Εφαθ 5446/1987, ΕλλΔνη 1989.794,

με συνέπεια να είναι υπαρκτό το ενδεχόμενο να επιλεγεί η ασφαλέστερη λύση της κατάθεσης αυτοτελούς αγωγής, αντίθετα με τη στόχευση του νομοθέτη του Ν. 4335/2015 για μείωση των εκκρεμών δικών.

Σε ό, τι αφορά τις λοιπές δικονομικές συνέπειες που παράγονται ως αποτέλεσμα της εκκρεμοδικίας διατηρείται η εκ νέου δυνατότητα προτίμησης μεταξύ περισσότερων αρμοδίων κατά τόπον Δικαστηρίων ενώ παραμένει ακόμη αμφιλεγόμενο το ζήτημα α) αν εφαρμόζεται αναλογικά η διάταξη του άρθρου 295 §2 ΚΠολΔ αναφορικά με την προβολή της ένστασης καταβολής των εξόδων της πρώτης δίκης, β) αν επηρεάζεται το αμετάβλητο της κατά τόπον αρμοδιότητας στις περιπτώσεις που αυτή θεμελιώνεται σε δωσιδικία ενός εκ των περισσότερων ομοδίκων-εναγομένων, προς τον οποίο δεν επιδόθηκε. Σημειώνεται ότι σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις είναι εμφανής και σκόπιμη η αναλογική εφαρμογή των όσων γινόταν δεκτά επί παραιτήσεως, από την άλλη, όμως, πλευρά στη θεωρία γίνεται μνεία ότι με την παραίτηση δεν ανατρέπεται η υπόσταση της αγωγής, παρά μόνο οι συνέπειές της, ενώ στην περίπτωση της ανεπίδοτης αγωγής δεν μπορεί να γίνει λόγος για ύπαρξη υποστατής αγωγής.³³

VI. Ουσιαστικού δικαίου συνέπειες από τη μη ασκηθείσα αγωγή

Αντίθετα με τις δικονομικές συνέπειες, οι ουσιαστικές συνέπειες δεν κατονομάζονται στον ΚΠολΔ, αλλά βρίσκονται διάσπαρτες στις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου και ιδίως του ΑΚ. Σημαντικότερες είναι η διακοπή της παραγραφής (άρθρο 261 §1 ΑΚ), της χρησικτησίας (άρθρο 1049 §1 ΑΚ) και η γέννηση της υποχρέωσης καταβολής τόκων (άρθρο 346 ΑΚ). Σύμφωνα, με την Αιτιολ. Έκθεση ν. 4335/2015 η μη ασκηθείσα αγωγή δεν παράγει δικονομικού δικαίου συνέπειες, αλλά οι ουσιαστικού δικαίου συνέπειες βεβαίως διατηρούνται». ³⁴ Κατά την απολύτως κρατούσα άποψη η θέση που διατυπώνεται στην Αιτιολ. Έκθ δεν καταλαμβάνει την περίπτωση απουσίας της επιδόσεως, οπότε ο εναγόμενος δεν λαμβάνει γνώση της εναντίον του αγωγής και καμία συνέπεια ουσιαστικού δικαίου δεν είναι δυνατό να παραχθεί.³⁵ Διακρίνεται, αντιθέτως, η περίπτωση κατά την οποία έλαβε χώρα επίδοση, εκπρόθεσμη ή παράτυπη οπότε και εκτιμάται το αποτέλεσμα της κατά

³³ Διαμαντόπουλος, ο.π

³⁴ Για την επίκριση της εν λόγω πρόβλεψης βλ. Κλαμαρής, 93 επ

³⁵ Διαμαντόπουλος, ο.π 33, Κλουδά, 1036 επ Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π, 8-9

το ουσιαστικό δίκαιο. Ειδικά για την περίπτωση παραγραφής, θεωρείται ότι η εκπρόθεσμη ή ελλειμματική αρχική επίδοση της αγωγής (που εκ των υστέρων κρίθηκε ως μη ασκηθείσα) διακόπτει την παραγραφή της αξίωσης (261 ΑΚ)³⁶ και προτείνεται η δυνατότητα αναλογικής εφαρμογής του άρθρου 263 ΑΚ, ώστε να επέρχεται η αναδρομική διακοπή της παραγραφής από το χρόνο επίδοσης της αρχικής αγωγής αν ο δικαιούχος εγείρει την αξίωση εντός προθεσμίας έξι μηνών. Τίθεται τότε το ερώτημα, ποιο χρονικό σημείο εκλαμβάνεται εδώ ως αφετηρία για τον υπολογισμό του εξαμήνου. Πρόκειται για ζήτημα που στην πραγματικότητα συνδέεται με την προβληματική της έκδοσης ή μη απόφασης περί του ανυποστάτου, όπως αυτή προεκτέθηκε. Έτσι, ενώ σε προγενέστερο στάδιο είχε υποστηριχθεί η άποψη ότι η προθεσμία αυτή εκκινεί από την εκπρόθεσμη επίδοση της αρχικής αγωγής, ήδη σήμερα το χρονικό αυτό σημείο τοποθετείται στην τελεσιδικία της αναγνωριστικής περί του ανυποστάτου απόφασης³⁷. Κατά την ανάπτυξη του εν λόγω προβληματισμού στη θεωρία γίνεται αναφορά συλλήβδην τόσο σε εκπρόθεσμη όσο και σε παράτυπη επίδοση, πλην, όμως είναι αναγκαίο να διακρίνει κανείς τις περιπτώσεις της ελλειμματικής επίδοσης. Γιατί παρά την ασαφή θέση της αιτιολογικής έκθεσης σκοπός του νομοθέτη δεν είναι να δημιουργήσει το δικονομικό δίκαιο υποχρεώσεις στον εναγόμενο που κατά το ουσιαστικό δίκαιο μόνο μία υποστατή στο νομικό κόσμο αγωγή μπορεί να επιφέρει ιδίως δε όταν η επέλευση των αποτελεσμάτων εξαρτάται άμεσα από την περιέλευση μίας δήλωσης βούλησης σε σφαίρα επιρροής του αντιδίκου.³⁸ Όπου, λοιπόν, η ελλειμματική επίδοση επηρεάζει τη δυνατότητα γνώσης του εναγομένου, ορθότερο κρίνεται να εξομοιώνεται η παρατύπως επιδοθείσα αγωγή με την ανεπίδοτη και όχι την εκπρόθεσμη αγωγή (όπως λ.χ συμβαίνει σε περίπτωση επίδοσης με θυροκόλληση σε τόπο άλλο από την κατοικία, η επίδοση σε μη σύνικο, η επίδοση σε άλλο πρόσωπο από αυτό στο οποίο απευθύνεται κ.λπ), ενώ αν πρόκειται για επιδοθείσα παρατύπως αγωγή, το ελάττωμα της επίδοσης της οποίας δεν επηρεάζει τη δυνατότητα γνώσης του εναγομένου, αυτή πράγματι ορθώς εξομοιώνεται με την εκπροθέσμως επιδοθείσα (λ.χ οι πλημμέλειες στην επίδοση με θυροκόλληση, η επίδοση σε εξαιρετέα ημέρα, η επίδοση κατόπιν άκυρης παραγγελίας). Σημειώνεται

³⁶ Δημητρίου, Ζητήματα από τη διακοπή της παραγραφής της επίδικης αξιώσεως μετά τις τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τον ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016,321 επ

Διαμαντόπουλος, ο.π, 33-34, Καλαβρός 334 επ. Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π,8-9

³⁷ Νίκας, ο.π, 323

³⁸ Κλουδά, ο.π, 1040

πως αντίθετη στην επιχειρηματολογία των ανωτέρω τάσσεται η άποψη, η οποία επισημαίνει ότι η εφαρμογή του ΑΚ 263 προϋποθέτει ότι ήδη έχει επέλθει διακοπή της παραγραφής κατ' άρθρο ΑΚ 261, ουσιαστική συνέπεια που δεν συνάδει με το ανυπόστατο της μη ασκηθείσας αγωγής. Για τον λόγο αυτό, εξάλλου, υποστηρίζει την εφαρμογή των άρθρων 159 §3 και 160 επί του κύρους της επιδόσεως. Ελλείψει ακύρωσης της επίδοσης το σφάλμα του εκπροθέσμου ή παρατύπου καλύπτεται και η άσκηση της αγωγής ολοκληρώνεται. Συνεπώς, δεν υπάρχει ανάγκη εφαρμογής του άρθρου ΑΚ 263• εάν δεν ακυρωθεί η επίδοση η αγωγή παράγει κανονικά τις ουσιαστικές συνέπειές της και μεταξύ αυτών προκαλεί τη διακοπή της παραγραφής. Εάν, ωστόσο, η επίδοση ακυρωθεί κατά τα ανωτέρω, καμία ουσιαστική συνέπεια δεν επέρχεται, ούτε και η παραγραφή διακόπτεται.³⁹ Περαιτέρω, καθώς η αγωγή θεωρείται μη ασκηθείσα, τόκοι επιδικίας δεν είναι δυνατό να παραχθούν, αλλά αντίθετα η εκπρόθεσμη επίδοση της αγωγής λειτουργεί ως εξώδικη όχληση και υποχρεώνει τον οφειλέτη χρηματικής παροχής σε τόκους υπερημερίας⁴⁰. Τέλος, σε ό, τι αφορά την άσκηση των διαπλαστικών δικαιωμάτων, ανακύπτει το ερώτημα αν η υπαναχώρηση ή καταγγελία που συμπεριλαμβάνεται στη μη ασκηθείσα αγωγή του άρθρου 215 §2 εδ. β' παράγουν τις έννομες συνέπειές τους. Η απάντηση επί του ερωτήματος θα πρέπει να είναι όμοια με αυτήν που γίνεται δεκτή επί παραιτήσεως, διότι αφενός η βούληση του δηλούντος να προκαλέσει τη λύση της ενοχικής σχέσης ενεργεί ήδη με την περιέλευση στον παραλήπτη της ανεξαρτήτως υπόστασης της αγωγής ως εισαγωγικού της δίκης δικογράφου⁴¹, αφετέρου σε αμφότερες τις περιπτώσεις της υπαναχώρησης και καταγγελίας αποδοκιμάζεται η δημιουργία αβεβαιότητας στον αποδέκτη της δήλωσης ως προς το αν επέρχεται η διάπλαση. Ομοίως με τις περιπτώσεις των δηλώσεων βούλησης υπαναχώρησης και καταγγελίας γίνεται ήδη δεκτό ότι και ο συμψηφισμός εντάσσεται στις δηλώσεις βούλησης που παράγουν κανονικά τις έννομες συνέπειές τους⁴²

³⁹ Δημητρίου, Ζητήματα από τη διακοπή (ή μη) της παραγραφής της επίδικης αξιώσεως μετά τις τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τον ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016.325

⁴⁰ Διαμαντόπουλος, ο.π, 34, Καλαβρός, ο.π, 345-346, Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π, 8-9, Νίκας, ο.π 323-323

⁴¹ ΑΠ 1473/2003, ΕλλΔνη 2005.1109D Νίκας, Πολιτική Δικονομία τ. ΙΙ (2005), §90, αρ. 8.

⁴² Βόκας, Εισήγηση για την εφαρμογή του Ν. 4335/15 στην τακτική διαδικασία, Αρμ2016, 17

VII.Υποκειμενικά σύνθετες δίκες - Ομοδικία

Περαιτέρω χρήσιμο να επισημανθούν ορισμένα θέματα που ανακύπτουν από την άσκηση της αγωγής σε περιπτώσεις υποκειμενικά σύνθετων δικών. Σε περίπτωση παθητικής ομοδικίας προβλέπεται ότι τα υποκειμενικά όρια τη παρέκτασης προθεσμίας για επίδοση αγωγής (215§2 ΚΠολΔ) και κατάθεση προτάσεων (237 ΚΠολΔ) καταλαμβάνουν όλους τους διαδίκους της ανοιγόμενης δίκης, με συνέπεια να μην διαφοροποιείται η προθεσμία είτε για τους περισσότερους ενάγοντες, είτε για τους περισσότερους εναγόμενους, ακόμη και αν είναι εγκατεστημένοι στην ημεδαπή. Προβληματική εμφανίζεται η περίπτωση έλλειψης ή ελλειψιακής επίδοσης σε βάρος ενός αναγκαίου ομοδίκου σε περίπτωση που η αγωγή στρέφεται κατά περισσοτέρων. Υποστηρίζεται σχετικώς ότι αν η επίδοση πάσχει ως προς ορισμένους από τους αναγκαίους ομοδίκους, η αγωγή θα θεωρηθεί μόνο ως προς αυτούς μη ασκηθείσα, με αναλογική εφαρμογή των όσων γινόταν δεκτά και επί παραίτησης από το δικόγραφο, ενώ ως προς τους υπόλοιπους η δίκη θα διεξαχθεί κανονικά, με εξαίρεση την περίπτωση της υποχρεωτικής κοινής νομιμοποίησης⁴³, οπότε προκαλείται το απαράδεκτο της αγωγής ως προς όλους. Ωστόσο υποστηρίζεται ότι εν προκειμένω η αγωγή πρέπει να θεωρηθεί ως προς όλους μη ασκηθείσα, κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 76§3 ΚΠολΔ, διότι άλλως κατακερματίζεται η διαδικασία, αλλά και τίθεται σε κίνδυνο ο στόχος της αναγκαίας ομοδικίας περί εκδόσεως αποφάσεως με όμοιο περιεχόμενο. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι το άρθρο 76 § 3 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζεται εδώ ευθέως και δεν επέρχεται ως συνέπεια το απαράδεκτο της συζήτησεως ως προς όλους τους αναγκαίους ομοδίκους, διότι η διάταξη προϋποθέτει επίδοση της κλήσης για συζήτηση, που δεν προβλέπεται πλέον στην τακτική διαδικασία⁴⁴

VIII. Συμμετοχή τρίτων στη δίκη

Περισσότερο σύνθετη φαίνεται η νέα κατάσταση που διαμορφώνεται στις περιπτώσεις που διώκεται η συμμετοχή τρίτων προσώπων την εκκρεμή δίκη. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 238 ΚΠολΔ, «παρεμβάσεις, προσεπικλήσεις, ανακοινώσεις

⁴³ ΜΠΘεσ 16367/2018 αδημ, Καλαβρός, ο.π107

⁴⁴ βλ Μακρίδου Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του ΣχΝΚΠολΔ (2014) ως προς την τακτική διαδικασία - συζήτηση στο ακροατήριο, ΕπολΔ 2014, σελ 187

και ανταγωγές στην τακτική διαδικασία κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους μέσα σε εξήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Παρεμβάσεις μετά από προσεπίκληση ή ανακοίνωση κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους, μέσα σε ενενήντα ημέρες από την επίδοση της αγωγής». Έτσι τα εν λόγω ένδικα βοηθήματα ασκούνται μόνο σε πρώτο βαθμό και μόνο με αυτοτελές δικόγραφο στις οριζόμενες από το 238 ΚΠολΔ προθεσμίες άλλως θεωρούνται ανυπόστατα, ενώ για την παράταση της επίδοσης των ενδίκων βοηθημάτων λαμβάνεται υπόψη η διαμονή στο εξωτερικό αρχικού εναγομένου ή κάποιου ομοδίκου του και όχι η τυχόν διαμονή στο εξωτερικό ή η άγνωστη διαμονή του προσεπικαλούμενου ή καθού η ανακοίνωση τρίτου. Από τη διάταξη του άρθρου 238 ΚΠολΔ η πρόθεση του νομοθέτη είναι σαφής: οι διάφορες παρεμπόπτουσες δίκες, οι οποίες στο προϊσχύσαν δίκαιο άνοιγαν παράλληλα με την κύρια δίκη, είχαν αποτελέσει πρωτίστως μηχανισμό καθυστέρησης της κύριας δίκης, αφού οι περισσότερες προσδιορίζονταν να συζητηθούν σε χρόνο μεταγενέστερο της ορισμένης για την κύρια υπόθεση συζήτησης να συγκεντρωθούν έγκαιρα σε μία διαδικασία με την κύρια δίκη. Το άρθρο 238 ΚΠολΔ προβλέπει δικόγραφα επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους και το ερώτημα που προκύπτει είναι ποιοι θεωρούνται διάδικοι, ιδίως στην περίπτωση της προσεπίκλησης δικονομικού εγγυητή, της παρεμπόπτουσας αγωγής, της ανακοίνωσης δίκης και της ανταγωγής. Σύμφωνα με μία πρώτη προσέγγιση με δεδομένη τη συγκεντρωτική διαδικασία που καθορίστηκε με το 4335/2015 τα ένδικα βοηθήματα πρέπει να επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους έστω και αν δεν στρέφονται κατ' αυτών προς αποτροπή αιφνιδιασμού τους, υπογραμμίζοντας ότι η διάταξη του 238 ΚΠολΔ, ως ειδικότερη, εκτοπίζει τις γενικές διατάξεις για την άσκηση τους⁴⁵. Πάντως και υπό αυτή την αυστηρή γραμματική ερμηνεία της διάταξης εξαιρείται η παρεμπόπτουσα αγωγή και η ανακοίνωση, για τις οποίες γίνεται δεκτό ότι απαιτείται επίδοση μόνο στο πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται.⁴⁶ Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή υποστηρίζει βάσιμα ότι η διατύπωση του άρθρου 238 ΚΠολΔ υπερακοντίζει τη βούληση του νομοθέτη. Έτσι, κατά συσταλτική ερμηνεία και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της οικονομίας τη δίκης τα εν λόγω ένδικα βοηθήματα επιδίδονται μόνο στο διάδικο της σχετικής δίκης, όπως προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις για κάθε ένδικο βοήθημα καθώς καμία

⁴⁵ Κουκουράκη. Οι αλλαγές που επέφερε στην πολιτική δικονομία ο 4335/2015, ΕλλΔνη 2017, 1015επ και σε νομολογία ΠΠΑθ 1315/2017, ΜΠΚατ 226/2018 (παρεμπόπτουσα αγωγή) δημοσιευμένες σε Διαμαντόπουλο, ο.π., σελ 150επ, ΠΠΘεσ 15273/2018(προσεπίκληση δικονομικού εγγυητή),αδημ

⁴⁶ ΠΠρΑθ1315/2017 (παρεμπόπτουσα), ο.π., ΠΠρΑθ 1025/2017 (ανακοίνωση)

σκοπιμότητα δεν υφίσταται αιτήματα παροχής δικαστικής προστασίας να επιδίδονται σε άτομα στα οποία δεν αφορούν⁴⁷. Περαιτέρω διχογνωμία ανέκυψε αν η πρόβλεψη του άρθρου 238 ΚΠολΔ αφορά παρεμπίπτουσες αγωγές. Κατά μία μεν άποψη η παρεμπίπτουσα αγωγή πρέπει να ακολουθήσει την ίδια διαδικαστική πορεία, όπως και οι ρητά αναφερόμενες στη διάταξη του άρ. 238 ΚΠολΔ προσεπικλήσεις, παρεμβάσεις, ανταγωγές κοκ, ασκούμενη εντός 60, κατ' αρχάς, ημερών από την κατάθεση της αγωγής⁴⁸. Αντιθέτως, υποστηρίζεται ότι μπορεί να ασκηθεί μέχρι την τυπική έστω συζήτηση της αγωγής, εφόσον πρόκειται περί παρεμπίπτουσας αγωγής με αυτοτελή αίτηση (άρ. 283 παρ. 2 ΚΠολΔ), όπως κάθε κύρια αγωγή (με κατάθεση προτάσεων εντός 100 ημερών από την κατάθεση της παρεμπίπτουσας αγωγής, ανεξαρτήτως της κύριας αγωγής), συνεκδικαζόμενη, ωστόσο, υποχρεωτικά κατ' άρ. 246 και 285 ΚΠολΔ με την ασκηθείσα υπό τη νέα τακτική διαδικασία κύρια αγωγή⁴⁹. Τέλος, ανακύπτουν σοβαρά ζητήματα διαχρονικού δικαίου για το αν η τακτική διαδικασία όπως διαμορφώθηκε μετά ν. 4335/2015 καταλαμβάνει ενιαία, όχι μόνον τις ασκηθείσες μετά την 1.1.2016 αγωγές, αλλά και τις συνδεδεμένες με τις εν λόγω αγωγές διαδικαστικές πράξεις, δηλαδή τις παρεμβάσεις, προσεπικλήσεις ή ανακοινώσεις της δίκης, με βάση τη διάταξη του άρθρου 238 ΚΠολΔ. Κατά την κρατούσα θέση η συμμετοχή τρίτων μέσω παρέμβασης, προσεπίκλησης σε πρωτοβάθμια δίκη, που έχει τη βάση της σε αγωγή ασκηθείσα προ της 1.1.2016, θα ακολουθήσει τις προϊσχύσασες διατάξεις του ΚΠολΔ.⁵⁰ Ομοίως και για την ανταγωγή, αν η κύρια αγωγή ασκήθηκε πριν την 1.1.2016, η ανταγωγή εξακολουθεί να διέπεται από το προϊσχύον δίκαιο

ΙΧ. Προκατάθεση προτάσεων

Τα άρθρα 237 και 238 ΚΠολΔ αποτελούν τον κορμό της νέας τακτικής διαδικασίας. Με όχημα τις ανωτέρω ρυθμίσεις επιχειρείται η εκμετάλλευση του νεκρού χρονικού διαστήματος από την κατάθεση της αγωγής μέχρι τη συζήτησή της, χρόνος ο οποίος παλαιότερα έμενε δικονομικά αναξιοποίητος. Σύμφωνα με το άρθρο 237 ΚΠολΔ οι προτάσεις κατατίθενται εντός προθεσμίας 100 ημερών από την κατάθεση

⁴⁷ ΠΠΘεσ 15192/2018 αδημ. (προσθετη παρέμβαση) ΜΠΑθ 10504/2017 ΝΟΜΟΣ (ανταγωγή) με σύμφωνες παρατηρήσεις Δεληκωστόπουλου , ΜΠΘεσ 12540/2018 (ανταγωγή), Διαμαντόπουλος, ο.π, 168

⁴⁸ Καλαβρό, ο.π, σελ. 377-378)

⁴⁹ Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλο, ο.π., σελ. 16)

⁵⁰ Διαμαντόπουλος, ο.π , βλ. όμως και αντίθετα ειδικά για κύρια παρέμβαση ΕφΘεσ 585/2017, ΕλλΔνη 2017, σελ 868

της αγωγής ή 130 ημερών επί διαμονής στο εξωτερικό του εναγομένου ή επί εναγομένου αγνώστου διαμονής και προβλέπεται προθεσμία για κατάθεση προσθήκης αντίκρουσης εντός 15 ημερών. Κατά την κρατούσα άποψη η προθεσμία κατάθεσης προτάσεων των παρεπόμενων δικών του άρθρου 238 αφετηριάζεται στην κατάθεση της αγωγής⁵¹. Με δεδομένο δε η προθεσμία προκατάθεσης προτάσεων αποτελεί προθεσμία ενέργειας αν η τελευταία ημέρα τυγχάνει κατά νόμο εξαιρετέα, λήγει την ίδια ώρα της επόμενης μη εξαιρετέας ημέρας (άρθρο 144 § 1 ΚΠολΔ). Με τις προτάσεις, ο εναγόμενος προβάλλει απαρέγκλιτα στον πρώτο βαθμό όλες τις ενστάσεις, ο δε ενάγων τις αντενστάσεις του. Το συγκεντρωτικό σύστημα του προϊσχύοντος άρθρου 269 ΚΠολΔ καταργήθηκε, διατηρήθηκε δε μόνον στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας δίκης του άρθρου 527 ΚΠολΔ. Εντός της προθεσμίας των εκατό ημερών οι διάδικοι καταθέτουν ακόμη όλα τα αποδεικτικά και διαδικαστικά έγγραφα που επικαλούνται με αυτές, το αποδεικτικό επίδοσης της αγωγής και το πληρεξούσιο έγγραφο προς τον δικηγόρο που καταθέτει προτάσεις (237 §1 ΚΠολΔ). Περαιτέρω σε περίπτωση έκδοσης μη οριστικής απόφασης για συμπλήρωση πληρεξουσιότητας (105 ΚΠολΔ), αναστολής της δίκης για προκριματικά ζητήματα (249 ΚΠολΔ), αναβολής μέχρι περατώσεως ποινικής δίκης (250 ΚΠολΔ) ή επανάληψης διαδικασίας (254 ΚΠολΔ), η συζήτηση επαναφέρεται με κλήση και δεν απαιτείται προκατάθεση νέων προτάσεων. Βέβαια σε αυτήν την περίπτωση προς διαφύλαξη του δικαιώματος ακρόασης των διαδίκων, οι οποίοι πιθανό να επιθυμούν να προβούν σε σχολιασμό των δικαστικών αποφάσεων, της πραγματογνωμοσύνης και μαρτυρικών καταθέσεων, υποστηρίζεται ότι είναι δυνατή η κατάθεση σημειώματος οκτώ (8) εργάσιμες ημέρες μετά την τυπική συζήτηση (αναλ εφαρμ 237§7 ΚΠολΔ). Αντίθετα μετά από παραπομπή της υπόθεσης λόγω αναρμοδιότητας του δικαστηρίου, μετά από παραπομπή από άλλη διαδικασία για να εκδικασθεί με την προσήκουσα τακτική διαδικασία ή κατόπιν επίσπευσης συζήτησης μετά από ματαίωση (260§2 ΚΠολΔ), η προκατάθεση των προτάσεων λαμβάνει χώρα εντός της προθεσμίας 237 ΚΠολΔ με εναρκτήριο σημείο την κατάθεση της κλήσης. Σε περίπτωση δε αδυναμίας διαδίκου να καταθέσει εμπρόθεσμα προτάσεις αυτός μπορεί να αιτηθεί την παράταση προθεσμίας κατ' άρθρο 148 ΚΠολΔ ή μετά την πάροδο της προθεσμίας να καταθέσει εκπρόθεσμες

⁵¹ Διαμαντόπουλος, ο.π, 167 Βόκας, ο.π, Κουκουράκη, ο.π. 1016, βλ όμως και αντίθετα Σ. Γεωργουλέας, ο.π

προτάσεις ζητώντας την επαναφορά πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση (152 ΚΠολΔ).

Τέλος, αμφιλεγόμενο στη δικαστική πρακτική παραμένει το ζήτημα της μη κατάθεσης προτάσεων από αμφοτέρους τους διαδίκους, με δεδομένο ότι κατά την πρακτική που ακολουθείται στα περισσότερα Πρωτοδικεία οι υποθέσεις εγγράφονται στο πινάκιο και εισάγονται προς τυπική συζήτηση. Σύμφωνα με μία πρώτη προσέγγιση εφόσον σε αυτήν την περίπτωση δεν αποδεικνύεται ότι έχει επιδοθεί η αγωγή, η τελευταία θεωρείται ως μη ασκηθείσα σε σχετική αναγραφή στο πινάκιο⁵². Πλην, όμως, η μη απόδειξη της επίδοσης λόγω της μη επίκλησης και προσκομιδής της με προτάσεις δεν σημαίνει άνευ ετέρου και ανυπαρξία της, ώστε να οδηγηθούμε εξ αρχής στη δυσμενή συνέπεια να θεωρηθεί η αγωγή μη ασκηθείσα, στο μέτρο που το δικονομικό δίκαιο παρέχει άλλες δικονομικές δυνατότητες. Έτσι, υποστηρίζεται πειστικά ότι σε περίπτωση μη κατάθεσης προτάσεων από αμφοτέρους τους διαδίκους η αγωγή ματαιώνεται με σημείωση στο πινάκιο κατά την ορισμένη (τυπική) συζήτηση στο ακροατήριο, συνέπεια που προκύπτει ευθέως από το άρθρο 260 ΚΠολΔ και επισημαίνεται ρητά στην Αιτιολ. Εκθ. Νόμου⁵³. Η εν λόγω θέση εναρμονίζεται με τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 260 ΚΠολΔ και με την κοινή αντίληψη στη δικαστηριακή πρακτική ότι η ματαίωση της συζητήσεως δεν αποτελεί πάντα προϊόν αδιαφορίας ή αμελείας των διαδίκων, αλλά συχνά αξιοποιείται στο πλαίσιο εξευρέσεως συμβιβαστικής λύσεως της διαφοράς. Μετά δε τη ματαίωση ο ενάγων δύναται να επαναφέρει την αγωγή προς συζήτηση με κλήση εντός 60 ημερών από τη ματαίωση, άλλως η αγωγή θεωρείται ως μη ασκηθείσα (260§2 ΚΠολΔ). Σε περίπτωση δε που η συζήτηση της υπόθεσης κηρυχθεί ματαιωθείσα με δικαστική απόφαση, διότι διαπιστώνεται σε μεταγενέστερο στάδιο η μη ορθή παράσταση του διαδίκου (π.χ. αν ο ενάγων δεν καταβάλει δικαστικό ένσημο και ο εναγόμενος δεν κατέθεσε προτάσεις), τότε η προθεσμία επαναφοράς του άρθρου 260§2 ΚΠολΔ ορθότερο να εκκινά από τη δημοσίευση της δικαστικής απόφασης.

X. Τυπική συζήτηση – Αναβολή

Βασικά χαρακτηριστικά της συζήτησης είναι ο κατ' αρχήν αποκλεισμός της

⁵² Καλαβρός, ο.π. σελ 103 και 426

⁵³ ΠΠρΘεσ 12935/2017 ΝΟΜΟΣ και Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλος, ο.π σελ 20

εξετάσεως μαρτύρων στο ακροατήριο, η δυνατότητα συζήτησεως της υποθέσεως στο ακροατήριο άνευ της παρουσίας διαδίκων και πληρεξουσίων δικηγόρων και ιδίως η απαγόρευση χορήγησης αναβολής για σπουδαίο λόγο κατά το άρθρο 241 ΚΠολΔ (237§4 ΠολΔ). Κατά την ορισθείσα τυπική συζήτηση μπορεί να προσκομισθεί το δικαστικό ένσημο, πρακτικό αποτυχίας διαμεσολάβησης καθώς και να λάβουν χώρα ορισμένες διαδικαστικές πράξεις όπως δικαστικός συμβιβασμός (άρθρ. 293 ΚΠολΔ), βίαια διακοπή δίκης με δήλωση του λόγου διακοπής της, παραίτηση από το δικαίωμα και το δικόγραφο της αγωγή (άρθρ. 297 ΚΠολΔ), μεταβολή του αγωγικού αιτήματος (223 ΚΠολΔ), διορθώσεις (224 ΚΠολΔ) και προφορική χορήγηση πληρεξουσιότητας (96 ΚΠολΔ)⁵⁴.

Ο νομοθέτης με το 4335/2015, εκκινώντας από την παραδοχή ότι οι μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις στην εκδίκαση των υποθέσεων οφείλονται, κατά πρώτο λόγο στις μακρινές δικάσιμους και δευτερευόντως στις συναινετικές ή μη αναβολές της δίκης, αλλά και στις ex officio αναβολές λόγω παρελεύσεως του δικαστικού ωραρίου, κατήγγησε τη δυνατότητα αναβολής της συζήτησης της υπόθεσης για σπουδαίο λόγο, όπως ρητώς επιβάλλει το άρθρο 237 § 4 τελευταίο εδάφιο ΚΠολΔ. Ήδη στην αιτιολογική έκθεση προτείνεται ως λειτουργικό αναπλήρωμα της ως άνω απαγόρευσης η προσφυγή στη δικονομική δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας κατά το άρθρο 148, η οποία πλέον μπορεί να δοθεί και αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή, ενώ παράλληλα προτείνεται η εφαρμογή του έκτακτου ένδικου βοηθήματος της αίτησης επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση (152επ ΚΠολΔ) για την προστασία των διαδίκων από απρόβλεπτα γεγονότα. Αναφορικά με τη διάταξη της απαγόρευσης αναβολής της δίκης τίθεται το ερώτημα εάν η απαγόρευση αυτή θα ισχύσει καθολικά για κάθε αναβολή εκ του πινακίου και ιδίως αν επιτρέπεται η αναβολή της συζήτησης μετά από έκδοση μη οριστικής απόφασης (π.χ. για εξέταση μαρτύρων ή μετά από επανάληψη διαδικασίας). Στη θεωρία υποστηρίζεται ότι το άρθρο 241 ΚΠολΔ εφαρμόζεται κατά την διεξαγωγή των αποδείξεων κατ' άρθρο 237 § 6 ΚΠολΔ,, προκειμένου να αντιμετωπιστούν γεγονότα ανωτέρας βίας στο πρόσωπο των διαδίκων, των πληρεξουσίων δικηγόρων και των μαρτύρων⁵⁵, διότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν

⁵⁴ Υπέρ της θέσης αυτής ΠΠρΘεσ 3074/2017 ΕλλΔνη 2017. 1143επ με σημείωμα Σ. Καποδίστρια, Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλο, Πολιτική Δικονομία σ. 13

⁵⁵ Απαλαγάκη, Συστηματική παρουσίαση των βασικών τροποποιήσεων του ΚΠολΔ, 2η έκδ (2017), σ. 25· Μακρίδου, Η κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ συνεκδίκαση υποθέσεων και ειδικότερα ζητήματα μετά την ισχύ του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2017, σ. 3.

η μη παρέλκυση της δίκης στην πρώτη τυπική συζήτηση. Η εν λόγω θέση επικρίνεται με πειστικά επιχειρήματα, καθώς η διεξαγωγή των αποδείξεων κατ' άρθρο 237 § 6 ΚΠολΔ έχει τον χαρακτήρα επανάληψης της συζήτησης της υπόθεσης και εξ αυτού του λόγου εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 237 § 4 τελευταίο εδάφιο ΚΠολΔ, το οποίο δεν διακρίνει ως προς τις περιπτώσεις που η υπόθεση συζητείται⁵⁶. Επισημαίνεται δε σχετικώς ότι το ίδιο το άρθρο 237 § 6 ΚΠολΔ αναφέρεται μόνο σε διακοπή της συζήτησης της υπόθεσης και όχι αναβολή.⁵⁷ Ομοίως σχετικός προβληματισμός αναπτύχθηκε αναφορικά με τη δυνατότητα του δικαστηρίου να αναβάλει την υπόθεση για συνεκδίκαση με συναφή με απλή σημείωση στο πινάκιο. Υποστηρίζεται, λοιπόν, ότι είναι δυνατή η αναβολή κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο προς συνεκφώνηση με άλλη συναφή αγωγή, προσδιορισθείσα σε άλλη μεταγενεστέρα δικάσιμο, ο δε εισαγόμενος νέος κανόνας του αποκλεισμού της εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 241 ΚΠολΔ δεν ισχύει εν προκειμένω, λόγω της ειδικότητας της διατάξεως του άρθρου 246 ΚΠολΔ, η οποία αποτελεί έκφανση της αρχής της οικονομίας της δίκης, με σκοπό την επιτάχυνση αυτής, τη μείωση των εξόδων, την αποτροπή εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων ή, ενίοτε, και την προαγωγή της ουσιαστικής δικαιοσύνης⁵⁸. Ωστόσο κατά τη συστηματική και τελεολογική ερμηνεία των διατάξεων προκύπτει ότι σκοπός του νομοθέτη ήταν η καθολική απαγόρευση αναβολής της υπόθεσης κατά την τυπική συζήτηση, προκειμένου να επιτευχθεί η άμεση συζήτηση και διεκπεραίωση των υποθέσεων κατά τη μελέτη τους και την επεξεργασία της δικογραφίας από τον αρμόδιο δικαστικό σχηματισμό. Άλλωστε η χορήγηση αναβολής δεν είναι συμβατή με το προτεινόμενο σύστημα των άρθρων 237 και 238, σύμφωνα με το οποίο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι προτάσεις έχουν ήδη κατατεθεί και ο φάκελος της δικογραφίας έχει κλείσει. Φυσικά είναι δυνατή η έκδοση μη οριστικής απόφασης από το δικαστήριο, ώστε να διαταχθεί η συνεκδίκαση της υπόθεσης της με άλλη εκκρεμή υπόθεση, λύση, όμως, που προϋποθέτει ότι η δεύτερη συναφής υπόθεση δεν θα έχει ήδη προσδιοριστεί για τυπική συζήτηση μέχρι την έκδοση της απόφασης περί αναβολής της συζήτησης προς συνεκφώνηση.

⁵⁶ Α. Πανταζόπουλος, Η αναβολή της συζήτησης της υπόθεσης μετά τον ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2018, σ. 1616

⁵⁷ ΠΠρΑμαλ 6/2018 σε ΕλλΔνη 2018, 1769

⁵⁸ Κ. Μακρίδου, Η κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ συνεκδίκαση υποθέσεων και ειδικότερα ζητήματα μετά την ισχύ του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2017, σ1, Γεωργουλέα ο.π

XI. Παραίτηση από δικόγραφο

Το άρθρο 294 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το ν. 4335/2015 προβλέπει ότι «Ο ενάγων μπορεί να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αγωγής χωρίς συναίνεση του εναγομένου πριν αυτός προχωρήσει στη συζήτηση της ουσίας της υπόθεσης και στην περίπτωση των άρθρων 237 και 238 πριν από την κατάθεση προτάσεων από τον εναγόμενο. Η παραίτηση που γίνεται αργότερα είναι απαράδεκτη, εφόσον ο εναγόμενος προβάλλει αντίρρηση και πιθανολογεί ότι έχει έννομο συμφέρον η δίκη να περατωθεί με έκδοση οριστικής απόφασης». Η διατύπωση του άρθρου προκάλεσε διαφωνία για το κρίσιμο χρονικό σημείο από το οποίο ενεργοποιείται η δυνατότητα του εναγομένου να ματαιώσει την ενέργεια της παραίτησης. Ειδικότερα προτείνεται ότι ενόψει της ολοκλήρωσης της ανάπτυξης των ισχυρισμών των διαδίκων πρέπει να γίνει τελολογική συστολή της διάταξης του άρθρου 294 εδ. β' ΚΠολΔ, ώστε η παραίτηση από το δικόγραφο να είναι σε κάθε περίπτωση απαράδεκτη μετά την κατάθεση των προτάσεων από τον εναγόμενο, λόγω της τυπικής συζήτησης και της μη υποχρεωτικής παράστασης στη συζήτηση.⁵⁹ Διότι σε μία τέτοια περίπτωση ο εναγόμενος αιφνιδιάζεται και στο μέτρο που η προφορική συζήτηση είναι δυναμική δεν πρέπει να επέρχεται σε αυτόν καμία δυσμενή συνέπεια⁶⁰. Αντίθετα υποστηρίζεται ότι η παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής δηλώνεται εγκύρως και ακωλύτως μέχρι τη συζήτηση της αγωγής κατ' άρθρο 237 §4, ενώ είναι απαράδεκτη αν ο εναγόμενος προβάλει αντιρρήσεις και πιθανολογείται έννομο συμφέρον του⁶¹. Με δεδομένο ότι ενώπιον του ακροατηρίου είναι δυνατή η διενέργεια διαδικαστικών πράξεων που προεκτέθηκαν, μεταξύ των οποίων και η παραίτηση από το δικόγραφο, ο εναγόμενος οφείλει να αναμένει ότι τέτοιες μπορεί να λάβουν χώρα και χωρίς της παρουσία του, σταθμίζοντάς και επιλέγοντας τη μη παράστασή του στην εκδίκαση της υπόθεσης. Αλλωστε το άρθρο 294 ΚΠολΔ αναφέρεται αρχικώς σε συναίνεση του εναγομένου, αλλά κατόπιν αναφέρεται σε εναντίωση, η οποία δεν μπορεί να συναχθεί μόνο από την απουσία του. Σημειώνεται, πάντως, ότι ο περιορισμός του αιτήματος της αγωγής με δήλωση στα πρακτικά είναι πάντα επιτρεπτός χωρίς να εξαρτάται από τη δικονομική συμπεριφορά του εναγομένου, λόγω της ειδικής πρόβλεψης του άρθρου 223 ΚΠολΔ.

⁵⁹ Διαμαντόπουλος, ο.π., 98

⁶⁰ ΠΠΘεσ 3074/2017, ΕλλΔνη 2017, 1143

⁶¹ Καλαβρός, ο.π. σ. 584).

ΧII Συμπλήρωση ελλείψεων με 227 ΚΠολΔ

Με δεδομένη την σειρά αυστηρών προθεσμιών, εντός των οποίων προβάλλονται οι ισχυρισμοί και προσκομίζονται οι αποδείξεις και τα διαδικαστικά έγγραφα απασχόλησε τη νομολογία αν είναι επιτρεπτή η προσκομιδή του αποδεικτικού επίδοσης και του δικαστικού ενσήμου μετά το καθορισμένο από τη διάταξη του άρθρου 237 ΚΠολΔ χρονικού σημείου, μετά από κλήση του δικαστηρίου κατά το άρθρο 227 ΚΠολΔ. Σύμφωνα με μία πρώτη άποψη ότι προθεσμία προσκόμισης που προβλέπεται στο άρθρο 237 είναι αποκλειστική και ειδική, με συνέπεια να εκτοπίζει την εφαρμογή του άρθρου 227 ΚΠολΔ και να μην είναι εφικτή η συμπλήρωση των ως άνω παραλείψεων⁶². Προς αντίθετη κατεύθυνση υποστηρίζεται⁶³ ότι η μη προσκομιδή δικαστικού ενσήμου και αποδεικτικού επίδοσης συνιστούν τυπικές παραλείψεις και είναι δυνατή η συμπλήρωσή τους κατόπιν κλήσης από το Δικαστή κατ' άρθρο 227 ΚΠολΔ καθώς η διάταξη του άρθρου 237 δεν προβλέπει ρητώς καμία κύρωση σε περίπτωση παραβίασης της ως άνω προθεσμίας και δεν καθιερώνει κανενός είδους ακυρότητα ή απαράδεκτο ούτε άλλωστε προσβάλλεται το δικαίωμα δικαστικής ακρόασης του εναγόμενου⁶⁴. Δύσκολα, εξάλλου, συμβιβάζεται η παραδοχή ότι η μη έγκαιρη προσκομιδή τους δεν συνιστά υπό τη νέα τακτική διαδικασία τυπική παράλειψη α) με την παγιωμένη θέση στη νομολογία και νομική επιστήμη ότι τυχόν έλλειψη σχετικά με την καταβολή του τέλους δικαστικού ενσήμου και το αποδεικτικό επίδοσης συνιστά τυπική παράλειψη και κατά ταύτα επιδεχόμενη συμπληρώσεως κατά το άρθρο 227 ΚΠολΔ⁶⁵, β) με την ρητώς και πολλαπλώς εκπεφρασμένη βούληση του νομοθέτη στον ν. 4335/2015 για την επιτάχυνση της πολιτικής δίκης, στόχευση που ασφαλώς δεν υπηρετείται από την επέλευση δυσμενών δικονομικών συνεπειών για μία

⁶² ΠΠΘεσ 8596/2018, ΜΠΘεσ 36/2019, ΜΠΘεσ 9255/2018, ΜΠΘεσ 11096/2018, ΜΠΘεσ 14938/2018 αδημ,

⁶³ ΠΠΘεσ 10711/2017, ΠΠΘεσ 12935/2017, ΠΠΘεσ 5493/2018, ΠΠΘεσ 3580/2018 αδημ, και σε θεωρία Γεωργουλέα ο.π., Κώνστα, Η δικαστική πληρεξουσιότητα και η προσκομιδή του δικαστικού ενσήμου υπό το πρίσμα του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία, ΕλλΔνη 2018, σ350 επ, Κουκουράκη, ο.π., Μακρίδου /Απαλαγάκη /Διαμαντόπουλος, ο.π

⁶⁴ Κονδύλης, Διονύσιος, «Διαδικαστικά προβλήματα κατά την τακτική διαδικασία», Δίκη 1991, σ.9-12

⁶⁵ ΑΠ 1892/2006, ΧρΙΔ 2007. 338, με παρατ. Ν. Κατηφόρη, ΕφΘεσ 2382/2013, σε τράπεζα νομικών πληροφοριών ΝΟΜΟΣ Κ. Κεραμεύς/Δ. Κονδύλης/Ν. Νίκας (- Κ. Μακρίδου), ΚΠολΔ Ι (2000), άρθρο 227 Μ. Μαργαρίτης/Α. Μαργαρίτη, Ερμηνεία ΚΠολΔ, τόμος Ι, άρθρο 227, Π. Γιαννόπουλο, ΕΠολΔ 2015. 221, υποσημ. 3),

παράλειψη, η οποία, κατ' ορθότερη άποψη, θα μπορούσε να εκληφθεί και ως τυπική⁶⁶ γ) με την έτερη παραδοχή των Ολομελειών των Ανωτάτων Δικαστηρίων, ότι ο στόχος της δίκης πρέπει να είναι η έκδοση απόφασης επί της ουσίας και ότι οι διαδικαστικές προϋποθέσεις πρέπει να έχουν ως σκοπό να εξασφαλίσουν την ομαλή και απρόσκοπτη ροή της διαδικασίας και να αποτελούν εγγυήσεις ορθής δικαστικής απόφασης⁶⁷.

Ένα άλλο ζήτημα που κατά τη δικαστηριακή πρακτική καταγράφηκαν κοινοί προβληματισμοί αλλά και αποκλίνουσες προσεγγίσεις είναι το ζήτημα της συμπλήρωσης της ελλειπουσας ή η ατελούς δικαστικής πληρεξουσιότητας, με δεδομένη την πρόβλεψη ότι οι διάδικοι οφείλουν εντός της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων να προσκομίσουν μαζί με αυτές τα πληρεξούσια έγγραφά τους προς τους δικαστικούς παραστάτες τους (237§1 ΚΠολΔ). Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία⁶⁸ σε περίπτωση μη προσκομιδής έγγραφης πληρεξουσιότητας με τις προκατατιθέμενες προτάσεις, επί υπόθεσης υπαγόμενης στην τακτική διαδικασία, το Δικαστήριο θα προσφύγει στη διάταξη του άρθρου 105 ΚΠολΔ και στην έκδοση σχετικής μη οριστικής απόφασης, για την συμπλήρωση της τριαύτης έλλειψης θέτοντας ρητή προθεσμία από τη επίδοση της για την προσκομιδή των αναγκαίων πληρεξουσιών εγγράφων προς απόδειξη της ελλείπουσας πληρεξουσιότητας. Συναφώς υποστηρίζεται, ότι η έλλειψη πληρεξουσιότητας, ενόψει της ειδικής ρύθμισης του άρθρου 105 ΚΠολΔ, δεν εμπίπτει στις τυπικές παραλείψεις, για τις οποίες παρέχεται δυνατότητα συμπλήρωσης και μετά τη συζήτηση, κατά το άρθρο 227 ΚΠολΔ, διότι η αντίθετη εκδοχή θα κατέληγε ουσιαστικά στην καταστρατήγηση του άρθρου 105 ΚΠολΔ⁶⁹. Αντίθετα υποστηρίζεται⁷⁰ ότι είναι επιτρεπτή η συμπλήρωση της πληρεξουσιότητας με ενεργοποίηση της διάταξης του άρθρου 227 ΚΠολΔ με το βασικό επιχείρημα ότι από πουθενά στη διάταξη του άρθρου 105 δεν προβλέπεται ρητά ότι επιβάλλεται να ταχθεί η προθεσμία προς απόδειξη της πληρεξουσιότητας με πανηγυρική δικαστική απόφαση και συνεπώς αρκεί και η απεύθυνση σχετικής

⁶⁶ βλ. αιτιολογική έκθεση του ν. 4335/2015 και σχετ ΠΠρΘεσ 3074/2016 ΝΟΜΟΣ),

⁶⁷ βλ. ΟλΣτΕ 601/2012 ΔΕΕ 2012. 402, ΟλΣτΕ 3087/2011 ΤΝΠ-Νόμος, ΟΛΕΛΣυν 2006/2008 Αρμ 2009. 433 και σχετικώς Ε.Στασινόπουλου, ΕλλΔνη 2016, σελ 1639)

⁶⁸ ΠΠρΘεσ 121/2018, ΠΠρΘεσ 891/2018 αδημ, ΜΠΑθ 209/2018, ΜΠΠειρ 1325/2017 σε ΝΟΜΟΣ

⁶⁹ ΕφΠειρ 182/2013, ΕφΠειρ 371/2014, ΠΠρΑθ 141/2016, ΠΠρΑθ 144/2016, σε ΝΟΜΟΣ ΜΠρΑθ 4186/2016, ΕΠολΔ 2017.635

⁷⁰ ΠΠρΘεσ 3074/2017, ΕλλΔνη 2017.1143 με σύμφωνες παρατηρήσεις Σ. Καποδίστρια, ΠΠρΡοδόπης 18/2017σε ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΚαλ 51/2016, ΕΠολΔ 2017, 186, Κουκούρακη, ο.π., Μακρίδου/Απαλαγάκη/Διαμαντόπουλο, ο.π. 14· Απαλαγάκη (- Γιακουμή/Γεωργιάδου), ΚΠολΔ5, 2017, άρθρο 105, αριθ. 1

προφορικής πρόσκλησης, καθώς και ο προσδιορισμός σύντομης προθεσμίας κατά τον ως άνω τρόπο προς συμπλήρωση της έλλειψης, η οποία μπορεί να λάβει χώρα και με τηλεφωνική πρόσκληση. Η ως άνω θέση εξυπηρετεί την οικονομία της δίκης λαμβάνοντας υπόψη ότι ρητώς και πολλαπλώς εκπεφρασμένη βούληση του νομοθέτη στον ν. 4335/2015 υπήρξε η επιτάχυνση των δικών, στόχευση που ασφαλώς δεν υπηρετείται από την έκδοση μη οριστικής απόφασης για μία παράλειψη, η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί και ως τυπική⁷¹. Πάντως, εφόσον η έλλειψη πληρεξουσιότητας διαπιστώθηκε εγκαίρως και χορηγήθηκε στο διάδικο προθεσμία για την συμπλήρωση της έλλειψης με απευθυνση σχετικής προφορικής όχλησης, δεν καθίσταται αναγκαία η έκδοση μη οριστικής απόφασης για παροχή προθεσμίας προς συμπλήρωση της έλλειψης κατά το άρθρο 105 ΚΠολΔ⁷². Τούτο δε διότι, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της οικονομίας της δίκης και τη γενική δικονομική αρχή της καλόπιστης διεξαγωγής της, δεν επιτρέπεται η αναβολή έκδοσης οριστικής απόφασης και η παρέλκυση της διαδικασίας, όταν εγκαίρως χρονικώς και με δικονομικά πρόσφορο τρόπο έχει υποδειχθεί στο διάδικο η έλλειψη της πληρεξουσιότητας και του έχει παρασχεθεί η δυνατότητα και το χρονικό περιθώριο να συμπληρώσει την εν λόγω έλλειψη προς ικανοποίηση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας του⁷³.

XIII. Εισαγωγή σε εσφαλμένη διαδικασία

Σε περίπτωση εσφαλμένης εισαγωγής της υπόθεσης σε ειδική διαδικασία, δημιουργείται πρόβλημα λόγω των διαφορετικών κανόνων που διέπουν την προδικασία, τη συζήτηση και το διαφορετικό τρόπο ασκήσεως της αγωγής και δεν είναι πλέον δυνατό στο δικαστήριο να κρατήσει και να δικάσει τη διαφορά με την κατάλληλη διαδικασία. Κατά την κρατούσα θέση⁷⁴ το δικαστήριο εκδίδει μη οριστική απόφαση με την οποία η αγωγή παραπέμπεται για εκδίκαση με την προσήκουσα διαδικασία και η υπόθεση επαναφέρεται με κλήση εισαγόμενη κατά τις διατάξεις της τακτικής διαδικασίας και υπολογισμό των προθεσμιών των άρθρων 215 § 2 και 237 §§ 1-2 ΚΠολΔ από το χρόνο κατάθεσης της κλήσης. Ομοίως προβλήματα έχουν ανακύψει σε περιπτώσεις εσφαλμένου προσδιορισμού σε πινάκια της τακτικής διαδικασίας ή σε

⁷¹ ΠΠρΘεσ 3074/2017, ο.π

⁷² Έτσι Κουκουράκη, ο.π

⁷³ ΜΠΘεσ 3837/2017 αδημ

⁷⁴ ΠΠΘεσ 12935/2017, ΠΠρΤρικ 57/2017 σε ΝΟΜΟΣ

περίπτωση συνεκδίκασης υποθέσεων. Λαμβάνοντας υπόψη την ετερότητα του προδικαστικού σταδίου άσκησης και συζήτηση της αγωγής και της κατάστροφης της αποδεικτικής διαδικασίας κρίθηκε ότι σε περίπτωση που μία υπόθεση εσφαλμένα εισάγεται με την προ του ν.4335/2015 τακτική διαδικασία, αντί της νέας τακτικής, η υπόθεση πρέπει να παραπέμπεται με μη οριστική απόφαση, για να εκδικαστεί κατά την προσήκουσα νέα, τακτική διαδικασία και η υπόθεση θα πρέπει να επαναφερθεί προς συζήτηση με κλήση⁷⁵, ενώ συνεκδίκαση αγωγών κατά την τακτική ή την ίδια ειδική διαδικασία όταν η μία εξ αυτών ασκήθηκε προ της ισχύος του ν. 4335/2015 και η άλλη υπό την ισχύ του ν. 4335/2015 δεν είναι πλέον επιτρεπτή⁷⁶.

XIV. Επίλογος

Είναι προφανές από όσα ήδη ειπώθηκαν, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν εξαντλούν το εύρος του θεωρητικού διαλόγου και της παραχθείσας νομολογίας, ότι η νέα τακτική διαδικασία εισήγαγε στον ΚΠολΔ μία νέα αντίληψη για την δικαιοδοτική διαδικασία στην πολιτική δίκη. Η νέα αυτή αντίληψη, που βρήκε εξαρχής φίλους και επικριτές, ήδη δοκιμάζεται καθημερινά στις δικαστικές αίθουσες, στην επιστημονική έρευνα και στα δικηγορικά γραφεία και αξιολογείται. Προσωπική μου γνώμη είναι ότι παρά τους προβληματισμούς που ήδη δημιούργησε και συνεχίζει να γεννά, σε αυτό το πρώτο διάστημα εφαρμογής της έχει δείξει θετικά δείγματα, ιδίως στο πεδίο της ταχύτητας παραγωγής του δικαιοδοτικού έργου, η οποία με τη σειρά της απελευθερώνει και τις δυνατότητες ουσιαστικής απονομής δικαιοσύνης. Είναι όμως βέβαιο, ότι για την πλήρη και συνολική της αξιολόγηση, θα χρειαστεί αρκετός χρόνος ακόμη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Χ.Απαλαγάκη, Συστηματική παρουσίαση των βασικών τροποποιήσεων στον ΚΠολΔ από το ν. 4335/2015

Π. Γιαννόπουλος, Ερμηνευτικά προβλήματα και αλληλεπίδραση της νέας τακτικής διαδικασίας με τον Κανονισμό 1393/2007, 2018

⁷⁵ ΜΠΘεσ 12343/2018, 12348/2018 (αδημ). Σε περίπτωση εσφαλμένου προσδιορισμού έφεσης με διατάξεις 237 και 238 βλ. ΜΠΘεσ12542/2018 (αδημ)

⁷⁶ ΜΠΘεσ 8413/2018 (αδημ) και Κ. Μακρίδου, Η κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ συνεκδίκαση υποθέσεων μετά την ισχύ του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2017, σελ5-6).

Γ. Διαμαντόπουλος, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο και νομολογιακό γίνεσθαι, εκδ.Σάκκουλα 2019

Κ. Καλαβρός, Πολιτική Δικονομία, Γενικό Μέρος: Διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, εκδ Σάκκουλα, 2016

Ν. Κλαμαρή/ Σ. Κουσούλης /Σ. Πανταζόπουλος, Πολιτική Δικονομία: Οργανισμός Δικαστηρίων, Γενική εισαγωγή και διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, Απόδειξη, εκδ, 2016.

Μ. Μαργαρίτης/Α. Μαργαρίτη, Ερμηνεία ΚΠολΔ, εκδ. Π.Ν. Σάκκουλα, 2018

Ν. Νίκας, Εγχειρίδιο Πολιτικής Δικονομίας: Θεμελιώδεις έννοιες και αρχές, Δικαιοδοσία, Αρμοδιότητα, Η τακτική διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, Ένδικα μέσα, Εκδ. Σάκκουλα 2018.

Κ. Μακρίδου/Χ. Απαλαγάκη/Γ. Διαμαντόπουλος, Πολιτική Δικονομία, 2η έκδ., Εκδ. Σάκκουλα 2018

Συλλογικό έργο, Η νέα τακτική διαδικασία υπό το πρίσμα των θεμελιωδών αρχών της δίκης, 42ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ενώσεως Ελλήνων Δικονομολόγων, εκδ. Σάκκουλα, 2018

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Π. Αρβανιτάκης, Η νέα (μετά τον ν. 4335/2015) τακτική διαδικασία στον πρώτο βαθμό στις δίκες με στοιχεία αλλοδαπότητας: δίκαιο χωρίς σύνορα ή δίκαιο με κλειστά σύνορα;

Α. Ανθιμος, παρατηρήσεις σε ΜΠΘεσ 1852/2018, ΕΠολΔ 2018, σ 89

Αντ. Βαθρακοκοίλης, ΕΛΔικ 2016, σελ 1081

Ι. Βαλμαντώνης, παρατηρήσεις ΠΠρΤρικ 57/2017, ΕΠολΔ 2017, 1528

Ν. Βόκας, Εισήγηση για την εφαρμογή του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία, ΕλλΔνη 2016. 59επ: 68.

Σ. Γεωργουλέας, «Η τακτική διαδικασία υπό τις νέες διατάξεις του ΚΠολΔ (ν.4335/2015):δογματικά-θεωρητικά ζητήματα, προβλήματα εφαρμογής στη δικαστηριακή πράξη και προτεινόμενες λύσεις», ΕΠολΔ 2016, σ. 491 επ.

Π. Γιαννόπουλος, Οι τροποποιήσεις του σχεδίου νόμου για τον ΚΠολΔ που αφορούν την απόδειξη, ΕΠολΔ2014, σελ 195

Π. Γιαννόπουλος/Τριανταφυλλίδης, Οι τροποποιήσεις του 4335/2015 στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στο πεδίο του δικαίου της αποδείξεως , ΕλλΔνη 2016, σελ 675επ,

Π. Γιαννόπουλος, παρατηρήσεις σε ΜΠρΘεσ 14755/201, ΕΠολΔ 2018, σ 171

Ι. Δελικωστόπουλος, παρατηρήσεις σε ΜΠρΑθ 10504/2017, ΕπολΔ2017, 529.

Δημητρίου, Ζητήματα από τη διακοπή της παραγραφής της επίδικης αξιώσεως μετά τις τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τον ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016,321

Δ. Θεοδωρακόπουλος, Πρακτικά ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία, ΕΠολΔ 2016, σελ 337

Σ. Καραμέρος, Σκέψεις ως προς τις συνέπειες της ελλείψεως ή της ελαττωματικότητας της επιδόσεως αγωγής της τακτικής διαδικασίας (μετά τον ν. 4335/2015) σε τιμητικό τόμο Ν. Νίκα, σ.699

Π. Κοντογεωργακόπουλος, Παρατηρήσεις επί της ΜΠρΑθ 4186/2016, ΕΠολΔ 2017, σ.636 επ.

Ι. Κουκουράκη, «Οι αλλαγές που επέφερε στην πολιτική δικονομία ο ν.4335/2015», ΕλλΔνη2017, σ.1015 επ.

Ε. Κλουδά, Η πρωτοβάθμια πολιτική δίκη κατά τον ελληνικό ΚΠολΔ μετά το ν.4335/2015 : επίκαιρα ζητήματα, ΝοΒ 2017, σελ 1031

Ε. Κώνστα, Η δικαστική πληρεξουσιότητα και η προσκομιδή του δικαστικού ενσήμου υπό το πρίσμα του ν. 4335/2015 στην τακτική διαδικασία,ΕλλΔνη 2018, σ350

Κ. Μακρίδου, Η κατ' άρθρο 246 ΚΠολΔ συνεκδίκαση υποθέσεων και ειδικότερα ζητήματα μετά την ισχύ του ν. 4335/2015,ΕΠολΔ 2017, σ1

- Δ. Μανιώτης, «Η συμβολή των δικαστών στην αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης στον πρώτο βαθμό με την εφαρμογή της διαδικασίας του Ν 4335/2015», ΕφΑΔ 2016, σ. 645
- Δ. Μανιώτης, Η αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης στον πρώτο βαθμό υπό το πρίσμα των τροποποιήσεων του ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2016, 6
- Π. Μαντή, Τροποποιήσεις του ν. 4335/2015 στο δίκαιο της απόδειξης, Οι νέες διατάξεις για τη διαταγή πληρωμής, ΕλλΔνη 2017, σελ 1025 επ
- Γ. Ορφανίδης, Η τακτική διαδικασία στην πρωτοβάθμια δίκη, σε συλ έργο Η πολιτική δίκη σε κρίσιμη καμπή, σελ15
- Α. Πανταζόπουλος, Η αναβολή της συζήτησης της υπόθεσης μετά τον ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2018, σ. 1616
- Σ. Πανταζόπουλος, Οι διατάξεις των άρθρων 237§6 και 254 ΚΠολΔ για διαταγή και απόφαση επανάληψη συζήτησης, ΕλλΔνη 2017, σελ 1626
- Π. Ρεντούλης, σε συλλογικό έργο ΚΠολΔ, Ερμηνεία κατ' άρθρο, άρθρα 421-431
- Α. Σοφιαλίδης, Δικονομικές Συμβάσεις [συμφωνίες παράτασης προθεσμιών του άρθ. 237 κατ' άρθρ.148 ΚΠολΔ],σε Δίκαιο χωρίς σύνορα, σ275
- Αθ. Σκόντζος, Η επαναφορά των πραγμάτων κατά τον ΚΠολΔ - Επίκαιρα νομολογιακά ζητήματα με αφορμή την ΕφΑθ 599/2016
- Κ. Ρήγας, Ζητήματα του δικαίου της απόδειξης κατά τον ΚΠολΔ (μετά τον ν. 4335/2015), ΕπολΔ 2017, σελ 234 επ
- Χ.Τριανταφυλλίδης, Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία με βάση το νέο ΚΠολΔ, ΕφΑΔ 2015, σελ 973
- Σ. Τσαντίνης, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Γενικό Μέρος, ΕπΠολΔ 2014, σελ 178 επ.
- Α.Φλώρου, Ζητήματα επαναφοράς σε περίπτωση εκπρόθεσμης επίδοσης της αγωγής στην τακτική διαδικασία (215§2 ΚΠολΔ) μετά το ν. 4335/2015, 2018,σ1904